

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL ASOCIAȚIILOR ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ. REVISTĂ PEDAGOGICĂ
ȘI SOCIALĂ.

Redacția: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Calea Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Școala confesională	...	* * *	O ofensivă a culturii românești în Ardeal	...	* * *
Salarizarea Corpului Didactic	Em. Eremie		Aforisme din pedagogia prezentului	...	Radu Prișcu
Educația-școlară a surdo-mușilor	...	Mihail I. Ionescu	Pentru propășirea poporului	...	Ilarie Bejan
Învățământul public la noi și sub unguri	...	* * *	Importanța lucrului manual în școala	...	Traian Florian
			Cronici, însemnări mărunte, etc.		

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 ale lunii.

Redactor: MIHAIL DRAGOȘ

Redacția: Cluj - Cal. Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Cal. Dorobanților No. 66. - Cluj.

Școala confesională.

— Ce n'au voit să înțeleagă Sinoadele bisericilor noastre. O situație de drept exploatată de confesiunile ne-românești. —

Chestiunea statificării școlilor confesionale românești s'a pus de multă vreme. Ea datează din chiar primele zile ale înstăpânirii noastre peste provincia aceasta, dar am putea-o data din timpul stăpânirii maghiare, când chestiunea exista într'adevăr, dar ca o primejdie, tocmai contrarul de ceea ce înseamnă statificarea de astăzi a școlii confesionale.

E bine a ne aminti de încercările de statificare — în dauna noastră — de atunci, pentru că astfel, dându-ne seamă de contrastul dintre chestiunea de atunci a statificării și dintre cea de astăzi și sesizând circumstanța serioasă a exploatarea situației școlilor noastre din partea chiar a acelor, cari prin statificarea de sub unguri urmăreau ungerizarea școlii noastre, vom putea cu atât mai mult înțelege seriozitatea hotărârii luate de confesiunile românești din Ardeal de a respinge amestecul statului român în școlile susținute pe vremuri de ele și trecute astăzi în bună parte în bugetul statului.

Știm cu toții hotărârea Sinoadelor eparhiale și mitropolitane din Ardeal, de acum câteva săptămâni, de a se o pune înainte statificării școlilor confesionale. Știm de asemenea, că unul dintre sinoade a făcut excepție. Sinodul eparhiei ortodoxe a Clujului a hotărât adică să ofere statului român, în schimbul legalelor despăgubiri, școlile primare ale eparhiei.

De vreme ce așad ar avem și această două hotărâre, negreșit va trebui să credem că sau una sau cealaltă parte a trebuit să greșească; sau școlile confesionale trebuiesc menținute cu caracterul lor de sub unguri, sau trebuie urmat exemplul eparhiei clujene.

Discuția nu vedem însă că s'ar urma. Este într'adevăr surprinzător, că deși am ajuns la această disidență, la două hotărâri opuse, dintre care una, ca un precedent și tocmai pentru că este un precedent ar fi trebuit să agite o discuție,

să provoace dovezile contrare din partea contrară — s'a trecut peste ea cu ușurință, mulțumindu-ne cu toții cu o simplă înregistrare. Mai mult discuția se evită chiar de confesiunea ortodoxă, care, având odată hotărârea eparhiei, de asemenea ortodoxă, a Clujului, ar trebui să ne dumirească de ce ortodoxii din Cluj au trebuit să procedeze în sfârșit la clarificarea chestiunii școlilor lor, iar eparhiile ortodoxe celelalte vorbesc în acelaș timp pe un ton violent, de statificarea școlilor din cuprinsul lor. Faptul este semnificativ.

Incepând noi această discuție, să căutăm a preciza câteva lucruri, știute în mare parte, dar făcute dintr'un interes pe care noi nu'l putem înțelege.

Să pomenim întâi, că aceleași biserici, ortodoxă și unită, în timp ce se ceartă mereu pe chestiuni de ordin de întâietate, s'au împăcat minunat pe chestiunea statificării școlilor, opunându-se cu toatele statului, fapt prin care au dovedit, că nu urmăresc numai o concurență între ele, ci și una cu statul român.

În alte condițiuni, o asemenea concurență n'ar merita decât laudă. Cunoaștem adică țări, în cari confesionalismul școlar luându-se la întrecere cu statul, a ajuns la succese netăgăduite. Și mai cunoaștem un stat, vechea monarhie maghiară, în care școlile confesiunilor ungurești — dintr'o tactică a pan-maghiarismului pe care'l serveau, și ajutate deci de către stat — au ajuns în unele ramuri mai înainte chiar decât școlile statului.

O concurență însă la noi? Cu ce? Pentru că — să ținem bine minte aceasta — toate confesiunile noastre cerșesc ajutoare statului; toate confesiunile noastre au peste o sută de învățători lipsă; școlile tuturor confesiunilor noastre sunt mici, rele și le trebuie deci tuturor un ajutor dela stat. Să amintim numai faptul, că un învățător confesional primește dela confesiune abia câteva sute salar, și că

restul trebuie întregit de stat. Să mai pomenim apoi că în eparhia Vadului și Feleacului erau, din cauzele de mai sus, peste 70 de școli cari nu funcționau.

A te opune cu toate acestea staticării școlilor, este deci un lucru de neînțeles.

Dar este cu atât mai de neînțeles, cu cât se uită, că de pe urma întregii chestiuni profită alții. Într'adevăr este de neînțeles, că se poate cere statului să subvenționeze școlile confesionale și chiar să le susțină integral și, dintr'o ambiție, să rămână totuși confesionale numai pentruca școlile minoritate să poată cere aceeași subvenție!

Astfel trebuie pusă chestiunea.

Pentruca într'adevăr vedem că zilnic ziarele maghiare cer subvenții pentru școli de ale lor în cari se face operă anti-românească, subvenții cerute în baza acestei situații comune cu școlile noastre.

Pusă astfel chestiunea, copiii școlilor confesionale românești trebuie să se mai gândească apoi, că de pe urma acestei situații profită niște școli, cari în privința numărului nu sunt de loc în bună proporție cu ale noastre. Sau oare trebuie să menținem școlile noastre confesionale, în număr de abia 10 la sută, pentruca de pe urma lor să

profite școlile străine în număr de 90 la sută față de ale noastre? De ce Sinoadele bisericilor noastre nu și-au amintit, că menținând cu caracter confesional patru licee câte au, și cerând pentru ele subvenții dela stat, pun în aceeași situație 35 de școli secundare ungurești? Aducem numai exemplul liceelor, pentruca este cât se poate de edificator.

Amintindu-ne acestea, ne va bucura de bună seamă, că eparhia Clujului a creat un precedent favorabil, pe care vrând, ne-vrând eparhiile celelalte vor trebui să'l urmeze.

Pomenind de precedentul creat de eparhia de aici, trebuie manifestată o mulțumire față de sinodul dela Cluj, compus în mare majoritate de intelectuali de frunte. Și trebuie totodată subliniată prezența ne-preoților în Sinoadele eparhiale. Pentruca în adevar, nici odată ca acum când o ambiție a unor capi bisericești a devenit primejdioasă, nu ne vom da mai bine seamă de buna prevedere a leginitorului Statutului Organic, care, am putea spune că a introdus dintr'un raționament profetic pe mireni în conducerea eparhiilor românești.

La spunem acestea pentruca membrii mireni ai sinoadelor să'și dea seama, că au, ca la Cluj, un rol de supremă importanță.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salarizarea Corpului Didactic.

Laturea materială a exigențelor noastre n'a prea fost discutată în coloanele acestei reviste. Mișcările funcționarești în această direcție din timpul din urmă ne pune în necesitatea de-a face și noi câteva reflexiuni, menite de-a evidenția dreptatea dorințelor noastre referitoare la îmbunătățirea salarizării proporționale cu scumpetea de azi.

Necesitatea unei bune salarizări a corpului didactic, în urma căreia să putem fi puși la adăpostul grijilor materiale nu mai trebuie dovedită; ea este clară înaintea ori cărei minți sănătoase. Învățătorul copleșit de nevoi materiale nu poate fi la postul datoriei sale după cum se cere. Iar de altă parte, dacă alte categorii de funcționari, la cari există o anumită scară ierarhică sunt îndreptățite a și cere o îmbunătățire simțitoare, cu atât mai vădit sunt îndreptățiți învățătorii, cari sunt lipsiți de această scară. Un magistrat în cariera sa trece prin diferite etape, înaintând treptat până la cele mai înalte grade, asemenea ofițerul, etc. Singur învățătorul termină acolo de unde a început: ca învățător. Rămâne deci, ca măcar pe terenul salarizării să fie drept retribuit.

Comisiunea bugetară parlamentară, după cât

se aude, precum și alți factori chemați, sunt dispuși a ne pune în a doua clasă de funcționari și a ne fixa salariile după cât va rămânea dintr'o anumită sumă excedentară ce stă la dispoziție. Se înțelege că nu suntem dispuși a fi mulțumiți nici cu încadrarea noastră într'a doua categorie și nici cu suma, care vine împărțită. *Principiul, care ne-ar mulțumi nu poate fi să căpătăm cât se ajunge, ci să primim cât este necesar indiferent de suma totală ce va fi eșind la sfârșit. Ar trebui să se țină seamă de curba dlui prof. univ. și deputat Lalescu.*

După amintirea acestor generalități ar urma sa ne ocupăm cu expunerea amănunțită a întregului sistem de salarizare. Dar nu vom anticipa, până ce nu vom cunoaște hotărârile definitive.

Sperăm că se va ține seamă între altele și de Memoriul, care cuprinde amănunțit doleanțele noastre, înaintat Ministerului Instrucțiunii de reprezentanții noștri.

Nădăjduim, că dl. Ministru în fața acestor date va interveni la timp ca corpul didactic să nu fie nedreptățit.

Cluj.

Em. Eremte.

Educația-scolară a surdo-mușilor

Lămuriri date Dlui Fr. Marcinowsky, Institutul la Institutul de surdo-muși din Cernăuți.

În numărul 4-5 din Februar a. c. al revistei „Invățătorul” din Cluj, am citit cele „Câteva Observații” ale dlui Marcinowsky relative la recenzia făcută în aceeași revistă de Dl Dr. G. Crăiniceanu asupra lucrării mele pentru surdo-muși, idioți, cretini, bătăiți etc. Mărturisesc că mă simt dator să-i mulțumesc, că prin acele observații am fost provocat să dau lămuririle de mai jos. Aceste lămuriri de altfel le-am dat și Dlui Dr. G. Crăiniceanu prin scrisoarea din 31. Ianuarie a. c. imediat ce am cetit în „Invățătorul” recenzia în chestiune. L'am rugat chiar să facă uz de acea scrisoare publicând-o, pentru ca toți colegii noștri specialiști să fie edificați asupra caracterului și scopului lucrării mele. Nepublicându-se însă s'a dat naștere la nedumeriri sau interpretări greșite, cum sunt observațiile dlui Marcinowsky. Din cele de mai jos se va vedea clar ce-am înțeles eu prin această lucrare.

1. — *Originea și motivul acestei lucrări.* — În 1900 revenind în țară dela Paris, unde m'am specializat în acest învățământ și fiind transferat profesor la Institutul de Surdo-muși din Focșani, m'am lovit imediat de următoarele mari obstacole: lipsa totală de manuale didactice speciale, a unui muzeu pedagogic special și a dascălilor specialiști, fiind atunci eu singur. Muzeul l'am format și organizat foarte bine, din nenorocire însă nu mai există fiind distrus complet de războiu. Problema formării dascălilor speciali nu este nici azi rezolvată, căci la Focșani sunt numai eu, iar la Institutul de fete din București, doi: Dl I. Ciorănescu de la Berlin și Dna Popescu de la Paris, deși mereu am arătat Ministerului lipsa, cerând continuu de 24 ani, sau să trimită dascăli tineri în străinătate, sau să mi-i dea mie spre specializare. Cât privește lipsa de manuale didactice speciale este aceeași azi ca și în 1900.

Văzând această lipsă, încă din 1900 am făcut singur ce și cum am putut până azi, servindu-mă aproape exclusiv numai de caete manuscrise, făcând aplicații însă și asupra textelor tipărite. Ne având nimic adunat și aranjat în limbă română și văzând pierderea mare de timp cu căutarea de grupe de cuvinte prin dicționare, precum și a diferitelor combinații necesare la articulație și cetire pe buze, care zilnic îmi răpea foarte mult timp, m'am hotărât să aleg, să adun, să grupez și să clasez tot materialul lingvistic, de care un dascăl de surdo-muși are absolută nevoie la aplicarea metodei orale, mai ales în primii ani de demutizare și atunci mi-am aranjat în primul rând *partea I-a*, necesară la articulație, silabație și cetire pe buze. Ordinea adoptată de mine, ca și de cei mai mulți specialiști din Franța

și Italia la articularea sunetelor precum și a diverselor exerciții de silabație, cuprinsă în această parte, mi s'a părut mie cea mai logică, ceea ce nu înseamnă că este infailibilă, fiecare dascăl fiind liber să adopte ordinea care-i convine, față de elementele, cu care lucrează. Principalul este că fiind în condiții bune, având tot ce trebuie la dispoziție și lucrând fiecare dascăl cu 10, maximum cu 12 elevi, iar nu cu 25-35, cum ni s'a dat și ni s'a da nouă aci, să atingă scopul urmărit de noi toți, demutizarea elevilor; astfel fiind nu mai dau motivele, pentru care am adoptat această ordine. Dela începutul acestei părți m'am lovit însă de un alt obstacol și anume de căutarea cuvintelor celor mai potrivite de dat elevilor după fiecare sunet nou articulat și a combinațiilor acestuia cu cele precedent învățate, ținându-se seamă de a se proceda totdeauna dela ușor la greu, dela cunoscut la necunoscut, dela aproape la departe și dela simplu la complex. Ori pentru acesta trebuia să caut cuvintele ce mi trebuiau și nu aveam timp să citesc zilnic dicționarul, așa că forțat a trebuit să dau grupe de cuvinte la întâmplare, ceea ce de altfel se vede în partea I-a, care e alcătuită de atunci în aceste rele condițiuni și n'am mai avut timp s'o refac. Văzând însă că la înfinit nu se poate proceda așa, m'am hotărât s'adun sistematic materialul necesar și luând dicționarul, am scos toate cuvintele ce mi s'au părut necesare să le știe un surdo-mut instruit. După primul triaj am făcut altele și altele până m'am oprit la cuvintele cuprinse în *partea III-a: Vocabular general* care mai are încă nevoie de reducere. Acest vocabular însă nerezolvând necesitățile urgente și zilnice ale articulației, am extras și grupat din el materialul cuprins în *partea II-a: Vocabular special pentru articulație și cetire pe buze*. Când, de exemplu, s'a dat articulația lui o, pentru a face învățământul articulației și cetirea pe buze mai puțin arid, mai atragător și practic, dascălul va da desigur cuvinte și expresii usuale scurte și simple despre fiecare exercițiu de articulație și silabație și în loc să-și prindă mereu timpul căutând să-și facă grupe din memorie, sau să le caute în dicționar cea ce este imposibil la fiecare, găsește în această parte tot ce vrea în grupe separate alfabetic: cuvinte numai cu vocala o de o silabă de 2, 3, 4 etc.; apoi când combină a cu o, găsește tot astfel imediat grupele de cuvinte, în cari intră numai vocala a și o de 2 silabe de 3, 4 etc. și așa cu toate elementele articulației. Se poate imagina cât timp și ce muncă considerabilă a trebuit să depună, ca să adun și să grupez acest material, muncăⁿ nu atât

intelectuală, ci mai mult brută. Tocmai aceasta este și cauza, pentru care o asemenea lucrare nu s'a făcut în altă limbă, deși este absolut necesară învățământului nostru special. De oare ce ce s'au dat elevilor toate elementele articulației și chiar în acest timp dascălul va trebui să dea treptat propoziții și fraze pentru înțelegerea limbii ce se dă surdo-mușilor, am crezut absolut necesar tot pentru înțelegere și economie de timp să grupez separat și alfabetice, tot din vocabularul general părțile de cuvânt, alcătuiind astfel *partea a IV-a: Vocabularul substantivelor, adjectivelor* etc. Are nevoie dascălul să facă, de exemplu, aplicații asupra adjectivelor, a adverbilor, etc., nu mai are așa perde timpul scoțându-le din dicționar, ci le găsește gata grupate în această parte, lucrare care nu se găsește în altă limbă pentru cauzele de mai sus. Tot același motiv m'a îndemnat să adoptez după programele oficiale franceze și să aranjez în românește *partea V-a Nomenclatura cuvintelor după felul și analogia ideilor*, care servește minunat dascălului ca să-și facă singur cursul cum va crede mai bine, având un material atât de logat, grupat separat în ori ce ordine de idei și în ori ce fel activitate ar dori. Gruparea, făcută pe grade de dezvoltare și progres al elevilor, are nevoie de multe carecturi, unele noțiuni nefiind la locul lor în un grad, ci în altul. Am lăsat însă aceasta pe seama onorațiilor mei colegi, întrucât, mărturisesc, că eu care am depus o muncă brută grea de mulți ani ca să adun, să grupez și să clasez atâta material, n'am avut curajul să-l mai revizuesc și să-l prefac din nou. E destul că dascălul va găsi materialul gata grupat, mai bine sau mai rău și li va fi ușor să facă schimbările necesare. *Partea VI-a* și cea din urma: *Studiul propozițiilor și frazei*, adoptată și aceasta după programa oficială franceză, nu este de cât o programă, în care se indică în linii mari ce anume și aproximativ în ce ordine va da dascălul lecțiunile sale speciale de limba română, nu ca teorie, ci ca limbă scrisă și vorbită.

Aceasta este originea și motivul care m'a îndrumat să alcătuesc această lucrare pe care, repet, o socotesc indispensabilă ori căruia dascăl pentru anormali și pentru surdo-muși în special.

*

2. Din cele ce preced, cred că reese destul de clar caracterul lucrării și scopul urmărit. E o adunare de material, clasat și grupat conform nevoilor învățământului la surdo-muși — după metodă orală. Dar din materialul acesta vast specialistul va ști ce și cât să ia și pentru celelalte categorii de anormali: cretini, idioți, etc. spre așa alcătui cursul, după cum din partea I-a va găsi ce-i trebuie să ia pentru detirea pe buze la surzii adulții cât și exercițiile ce-i vor fi necesare, la bălbâiții de orice categorie. *Această lucrare nu are pretențiunea unui curs, ci e pur și simplu o adunare de material, pe care eu am pus-o fără nici o pretențiune la dispoziția onorabililor mei*

colegi. Dâșii își vor face cursul, după cum vor crede mai nimerit, cum și eu mi-l fac azi, servindu-mă, pentru o enormă înțelegere și economie de timp, de acest bogat material gata adunat și clasat. Titlul de curs ce i-am dat, recunosc că nu e potrivit, ar fi fost mai potrivit să întitulez această lucrare: Adunare de material care să servească dascălilor de surdo-muși, idioți etc. la alcătuirea de cursuri speciale. Orice specialist adevărat ar fi putut trage această concluzie și nu mi-ar fi făcut o crimă că l'am denumit curs. N'am impus lucrarea nimănui, ci am căutat s'aduc o înțelegere colegilor, punându-le la dispoziție, acest material, de care, cum am scris și Dlui Dr. Crăiniceanu, să uzeze fiecare cum va crede mai bine, ca și cum ar fi lucrarea dnilor. Eu însumi nu dau elevilor în lipsă de alt manual, decât partea I-a de care mă servesc ca de un abecedar pentru articulație, iar cursul mi-l fac pe caele în manuscris, servindu-mă de materialul din celelalte părți. Cred că am lămurit suficient titlatura de curs, care a avut darul să alarmeze atât de grozav pe Dl Fr. Marcinowsky. Prevăzând interpretări greșite, am cerut oficial Serviciului de propagandă al Asistenței-Sociale să comunice tuturor acestora, cărora li se va trimite lucrarea că le stau la dispoziție ori când și cu ori-ce lămuriri mi s'ar cere ceea ce se vede că nu s'a făcut.

3. Și când astfel stau lucrurile, mă mir foarte mult de unde a tras Dl Marcinowsky concluzia că lucrarea mea constituie o metodă și o carte didactică impusă colegilor mei? Că lucrarea mea, așa cum i-am lămurit mai sus scopul și caracterul, nu corespunde cerințelor și intențiilor unei școale progresiste, după cum a afirmat Dl Marcinowsky, i așa fi foarte recunoscător dacă mi-ar comunica și mie metodele, întrucât, mărturisesc, că nu pricep de ce o adunare așa de vastă și necesară de material s'ar opune progresului și ar constitui un regres, după cum spune Dsa. Aceasta mă și face chiar să afirm că Dl Dr. Crăiniceanu care mă cunoaște și știe atât munca ce am depus, cât și obstacolele, pe care le-am întâmpinat și le întâmpin și acum din cauza lipsurilor mari, menționate aci, a avut perfectă dreptate recomandând tuturora, să uzeze de această lucrare, care afirm încă odată, e absolut necesară chiar dacă nu place Dlui Marcinowsky, care, ca specialist în materie, nu a înțeles scopul, caracterul și menirea lucrării mele — agățându-se de un titlu greșit redactat. Acest lucru e permis unui profan, iar nu unui specialist.

*

4. Mă mai acuză Dl. Marcinowsky, că eu confund pe surdo-muși, cretini, idioți, bălbâiți, etc. așezându-i în una și aceeași categorie. De unde a dedus aceasta? Din titlu? Neștiind că dintre colegii specialiști se va găsi măcar unul, care să deducă această enormitate din titlul lucrării, l'ași fi făcut mai pe înțelesul Dsale cam

așa: „Adunare de material din care specialiștii vor găsi ce le trebuie de-a gata, pentru ași face și preda cursul, de și cât trebuie la bălbăiți etc. căci, din acest bogat material, va ști specialistul ce și cât trebuie să ia ca să-și facă cursul pentru fiecare din categoriile de anormali înșirate.“ Imi mai pune în sarcină și enormitatea că împart fiecare grup de cuvinte în 4 grade; unde a văzut aceasta de cât în partea V-a: *Nomenclatura cuvintelor după felul și analogia idellor*, care e o lucrare tradusă și îndreptată după programa oficială franceză, rezultat al deliberărilor îndelungate ale unei comisii de specialiști? Și-i logic, că nu numai anumite națiuni se potrivesc celor din gr I, adică în anul 1, 2 și 3, ca celor din ceilalți ani. Dar Dsa confundă, vădit intenționat, că aceleași noțiuni, grupate la gr. I, ar fi pentru toate categoriile de anormali, pe când realitatea este că din această grupă dascălul va alege și va lua cea ce-i trebuie.

Mi se impută iar că în partea VI-a: *Studiul propozițiunii și frazei* — împărțită și aceasta în grade, pe când primele 4 părți nu, ași fi pus: *Gradul I: elementele propozițiunii și anume substantivul, cu menținerea că materialul se găsește în partea V-a: Nomenclatura*: Foarte exact! Dar de ce intenționat pune Dsa în paranteză, că aceasta e pentru un copil surdo-mut, cretin sau idiot din clasa I-a, pe când gradul I se referă la cei din clasa 1, 2 și 3 și încă după alegerea specialistului, care anume pentru surdo-muți, care pentru idioti etc. și care anume pentru clasa I-a, a II-a sau III-a a fiecărei categorii de anormali? Unde însă din rea credință sau din neștiință, caută Dsa să inducă în eroare pe cititori este acolo, unde spune că în toate părțile lucrării mele manevrez la infinit cu definiții nenumărate, provocând un haos întreg, Ori în toată lucrarea această nu există o singură definiție. Că a văzut la „*Studiul propozițiunii și frazei*“ gr. I, *Substantivul*, da, dar nu în înțelesul ca să dăm definiții substantivului, ci ca în clasa I-a, II-a și III-a să se dea numai nume, adică substantive, dovadă nota, care spune că materialul respectiv se găsește în *vocalularul special și în Nomenclatură*. Nu vom începe doară în clasa I-a dând adverbe, prepoziții etc. ci substantive, adică nume de animal, lucruri etc. De altfel tot ce se pare în partea VI-a, că sunt definiții, sunt numai nuimile din programă, care indică ceea ce dascălul trebuie să facă în practică, iar nu că trebuie să dea definițiile. Și aici iar mi se impută că ași cere să se dea aceleași noțiuni la surdo-muți ca și la ceilalți anormali, pentru ca să se tragă concluzia atât de scumpă Dlul Fr. Marcinowsky, că eu nu deosebesc aceste categorii de anormali una de alta. Las la aprecierea onorabililor mei colegi, că față cu lămuririle ce dau mai sus și a intențiunilor ce am avut punându-le la dispoziție lucrarea mea, să aprecieze sentimentul care a condus pe Dl Fr. Marcinowsky să scrie cum a scris.

Termin, atrăgând atenția onorabililor mei colegi specialiști, că pe lângă alte lacune. lucrarea mea are foarte multe greșeli de ortografie, aranjament, etc. făcute fără voie de scriitorul care a copiat-o și tras-o la poligraf.

Focșani, 20 Aprilie 1923.

Mihail I. Ionescu,

Profesor la institutul de Surdo-muți din Focșani.

Lecție practică la clasa I-a.

Obiectul: „Scris-cetitul“.

Subiectul: „Hoțul la stupi“. (Aplicare.)

A) Pregătirea.

I. Ascultarea lecției vechi.

II. Idei apercetive. Să spună unul alfabetul! Altul să numere până la 10! Altul înapoi! Ce-ați văzut voi că se arde în biserică? Din ce sunt făcute lumânările? De unde luăm noi ceara? Din ce scoalem ceara? (stupi.) Ce se mai găsește în faguri înainte de a face ceară din ei? (miere.) Cum este mierea la gust? (dulce.) Cui le place mai mult mierea? (copiilor.) Cine face mierea? Ce ne fac albinele dacă punem mâna pe ele? (... ne înțepă.)

III. Astăzi vom vedea ce a pățit un băiat care a vrut să face miere. Ce vom face?

B) Aplicarea.

I. Scoateți abecedarele! 1, 2, 3. Deschideți la pag. 46.

Ce vedeți voi sus de tot? (... mai mulți copii.) Unde stau ei? (... în bănci.) Unde zicem că sunt dacă stau în bănci? (... în clasă) Ce fac ei în bănci? (... scriu.) Ce face un elev mai sus? (... scrie la tablă.) Ia vedeți ce are el scris pe tablă? (... alfabetul.) Care alfabet? (... cel mic.) Dar din jos de tot ce vedeți? (... un copil.) Ce face el? (... fuge) De unde vine? (... de lângă stupi.) Ce se vede pe lângă copul lui și pe lângă stupi? (... albine.) De ce fuge el de albine? (... îl înțepă) etc.

II. Luați seama că am să vă ceteșc eu odată! (Citeșc textul.)

III. Să citeșcă unul dela început! V. Ce vrea Petrică să-mănânce? Unde s'a dus el? (... la stupi.) Unde sunt stâlpii așezați? (... în grădină.) Să ceteșcă unul mai departe! M. Altul etc.

Le dictez din abc. și copiii scriu pe plăcuțe.

Învățământul public la noi și sub Unguri

Statistica școlilor din vechea Ungarie și a celor din Ardealul românesc. Superioritatea instrucției publice românești. Prosperitatea instrucției ungu-rești sub români. Protestele ungurești contra României „balcanizatoare“.

Opera românească: preluarea instrucției publice în primele zile; organizarea și unificarea învățământului din Ardeal și vechiul regat.

Suntem de câțiva timp atacați cu viloență că am oprisa minoritatea maghiară, ca să nu mai pomenim de celelalte minorități, cari sunt în privința acestor atacuri numai pe planul al doilea; că am oprisa-o chiar mai mult decât am fi fost oprisați, noi, românii, sub unguri, cum a spus-o deputatul partidului maghiar, d-l Sándor József, reprezentantul faimoasei societăți românofobe „Emke“... Atacurile acestea, au ajuns și în streinătate, puse la cale și de guvernarea maghiară și ungurii dela noi și ne-au credit acolo o atmosferă destul de nefavorabilă...

Datorită propagandei făcute de Ungaria pe chestiunea „răului“ tratament al minorității magharei dela noi, am ajuns ca într-o vreme să fim amenințați cu intervenția Ligii Națiunilor. Era în primăvara anului trecut când, în urma propagandei Ungariei, Liga Națiunilor își propusese — sub președenția lordului Roberts — să discute chiar protestele ungurești împotriva noastră.

S'a constatat însă între timp, că protestele unguirilor aduceau numai doleanțe nefondate căci statul român a avut grijă să furnizeze toate contra-dovezile pe care le avea. Dar este nevoie să se dovedească și cetățenilor României neameinicia acuzațiunilor ungurești. De aceea socotim necesară publicarea dovezilor de mai jos — aceasta cu atât mai mult cu cât dovezile acestea vor servi mulțora informațiuni interesante. Spi-cuim deci următoarele din interviu-ul acordat de. Dl. Alexandru Pteancu, directorul general al învățământului secundar din Ardeal, unui zia din Cluj:

Avântul luat de învățământul maghiar în era românească.

Din totalul de 5.110.530 locuitori ai Ardealului 2.950.098 sunt români (în proporția de 57.70%, iar străinii sunt 2.160.432 (adică 42.3%) și anume: 1 milion 305.748 unguri (adică 25.5%) 534.427 germani (10.4%), 181.340 evrei (3.5%) și 157.484 (3.0%) alte națiuni. Iar după confesiuni: 1.550.000 gr. orientali, 1.400.000 greco-catolici, 625.000 romano catolici, 547.199 reformați, 534—427 evangelici, 181.340 evrei și 243.619 alte confesiuni.

Datele acestea sunt necesare penru a putea pătrunde temeinic problema învățământului pub-

lic, în legătură cu minoritățile, atât sub regimul maghiar, cât și în România.

Acestea odată stabilite, ne va fi ușor să apreciem în complexitatea ei, politica școlară a vechii guvernări maghiare.

Pe teritoriul încorporat din fosta Ungarie, României, erau în total 5352 școli primare, 117 școli civile (medii), 66 licee, 23 școli comerciale, 35 școli normale superioare și 10 școli de meserii.

Acum, sub stăpânirea românească, avem: 5620 școli primare, 141 școli civile, 91 licee, 21 școli comerciale, 44 școli normale, 4 școli normale superioare și 11 școli de meserii.

Datele acestea din urmă dovedesc cu prisosință, cât de neintemelte sunt protestele, după care România n'ar garanta condițiile propășirii culturale generale în măsura în care le-a garantat stăpânirea maghiară. Din potrivă, aceste cifre, superioare celor din timpul stăpânirii ungurești, dovedesc o propășire enormă realizată sub regimul românesc. Constatăm, că sub regimul românesc nu s'a redus la nici o categorie de învățământ numărul școalelor, ci dinpotrivă, s'a înființat în toate direcțiile un număr considerabil de școale noi și anume: școli primare 268, civile 24, licee 25, comerciale 5, normale 9, de meserii una. În timp ce sub stăpânirea maghiară 955 de locuitori aveau o școală primară, sub stăpânirea română avem câte o școală primară de 909 locuitori; sub unguri 43679 locuitori aveau o școală civilă; azi avem câte una de 36.432 locuitori; în timp ce 77.432 locuitori aveau sub unguri un liceu, azi proporția e de 56.159;— 222,197 locuitori aveau sub unguri o școală comercială, iar sub români 182.518 câte una; sub unguri: 146.015 locuitori aveau o școală normală; azi avem câte una de 116.148 locuitori.

A spune cu toate acestea, că România nu garantează dezvoltarea culturală a Ardealului, ci îl „balcanizează“, este ocalomnie, la care guvernarea română nu mai răspunde.

Și mai trebu să costatăm, tot în ordinea aceasta de idei, că populația școlară este azi mult mai numeroasă decât în timpul stăpânirii ungurești. Ca un exemplu, amintim, că în ultimul

timp al stăpânirii ungurești numărul elevilor din toate liceele din Ardeal era de 21.086, iar sub români, la finea anului 1921—22 a ajuns la 31.337.

Situația învățământului din punctul de vedere al minorităților și confesiunilor.

După ce am văzut deci, că prin trecerea Transilvaniei sub stăpânirea română, cultura generală nu a suferit nimic, ci dimpotrivă a luat un avânt mai mare, să examinăm situația școlară din punctul de vedere al minorităților etnice și confesionale.

Sub regimul maghiar școalele de toate categoriile erau după caracterul lor de două feluri: 1. de stat, comunale și societare, puse sub conducerea organelor statului și potrivite pentru elevi de toate confesiunile: 2. confesionale, conduse de episcopii, în spiritul confesiunii respective.

Învățământul susținut de confesiuni, îndeosebi de confesiunile maghiare, cari urmăreau aceleași scopuri ale școalelor susținute de stat a luat — cu ajutorul statului — proporții așa de mari, încât la anumite categorii de școli numărul celor confesionale a întrecut numărul școlilor de stat. Astfel au funcționat: școli primare de stat și comunale 2004; confesionale 3348; medii de stat 78; confesionale 38; licee de stat 27; confesionale 39; comerciale de stat și comunale 21; confesionale 2; normale de stat 10; confesionale 25; normale superioare confesionale 4; de stat nici una.

Cum am spus, școlile confesionale maghiare erau conduse de același spirit, care domnea în școlile de stat.

După număr erau:

1. Ungurești: școli primare 2593 (din 5352), civile 109 (din 117), licee 52 (din 66), comerciale 22 (din 23), normale 24 (din 35). De notat, că numărul populației, maghiare era de 25.5%.

2. Românești: școli primare confesionale 2392: civile 3; licee 5 (unul ungarizat cu forța); comerciale 1; normale 8. Proporția populației române față de restul populației: 57.7%!

3. Germane: școli primare 287; medii 5; licee 9; comerciale-normale 3.

Nedreptatea cu care au fost tratate națiunile nemaghiare, este izbitoare. Statul susținea exclusiv școli maghiare: dacă le trebuiau și celorlalte națiuni, ele le puteau înființa pe bază confesională. Astfel s' întâmplă, că majoritatea absolută a școlilor erau ungurești, deși numărul ungarilor era abia peste un sfer din populație.

Pe când de 503 unguri se susținea o școală primară, românii aveau numai de 1233 locuitori uua. Disproporția era și mai mare la celelalte categorii de școli: câtă vreme 27065 unguri aveau o școală civilă, românii aveau la 923.366 suflete una; la 25.110 sufletei ungarilor aveau un liceu, românii la 590.019 aveau unul; ungarilor,

59.352 suflete, aveau o școală comercială, iar românii 2.950.098, una: ungarilor aveau câte 54.406, o școală normală, românii câte 368.762, una.

În timp ce din totalul locuitorilor Ardealului ungarilor făceau abia 25.5 la sută, românii 57.7 la sută, germanii 10.4 la sută, evreii 3.5 la sută, școlile se raportau, cu privire la limba de predare, astfel:

Școli primare: ungurești; 48.7 la sută; românești 44.7 la sută; germane 5.3 la sută. Școli medii: maghiare 93.4 la sută; românești 2.4 la sută; germane 4.2 la sută. Licee: maghiare 78.9 la sută; românești 7.5 la sută; germane 13.6 la sută. Comerciale: maghiare 95.7 la sută; românești 4.3 la sută. Normale: ungurești 68.6 la sută; românești 22.8 la sută; germane 8.6 la sută. Școli de meserii: ungurești 100%.

Constatăm că imperiul român nu s'a atins de învățământul confesiunilor. Școlile confesionale și-au păstrat caracterul lor și limba lor de predare de mai înainte, nealterate. Statul român a preluat în administrația sa numai școalele aflate în posesiunea statului maghiar, cu toate drepturile și îndatoririle în cari se aflau în momentul preluării.

Iar în ce privește limba de predare, deși ar fi fost firesc, ca în posesiunea suveranității depline peste acest ținut să se fi făcut dreptatea de mult așteptată și să se introducă limba de predare românească în toate școalele susținute de stat — căci tot ar fi rămas atâtea școli confesionale ungurești ridicate pe vremuri și în cea mai mare parte pe cheltuiala statului — deși era în drept să o facă, statul român dând dovada celei mai largi toleranțe și protecții față de minoritățile etnice și confesiuni, din puținul ce a preluat cu depline drepturi de la statul maghiar, a împărțit cu altruism, cu inimă largă și cu o dărnicie fără pereche în istorie, cu minoritățile sale.

Din 1688 de școli primare, câte are statul român în Transilvania, numai 1020 s'au naționalizat, iar 562 s'au menținut cu limba de predare maghiară. Bineînțeles că pe vremea stăpânirii maghiare nu era o singură școală de stat cu altă limbă de predare decât cea maghiară.

Asemenea este situația și cu celelalte, categorii de școli. Din cele 72 școli civile câte s'au preluat, sau înființat, în 44 s'a introdus limba de predare română, în 20 cea maghiară, în opt limba germană.

Din 42 licee de stat, preluate sau înființate, în 33 s'a introdus limba de predare română, în 7 cea maghiară și în 2 limba germană, deși erau licee minoritare confesionale: ungurești 33, săsești 11. Din 15 școli comerciale ale Statului 10 sunt românești, 5 ungurești, iar din 11 școli

de arte și meserii numai una s'a naționalizat pe deplin; 10 funcționează cu secții paralele, românești și ungurești.

Și tot atunci sub români confesiunea maghiară romano-catolică a înființat în afară de cele avute și în afară de școlile înființate de statul român, încă 41 școli primare, 23 medii, patru licee, 3 școli comerciale superioare și una normală; iar confesiunea reformată maghiară; 319 școli primare (tot atâtea câte înființase în timpul stăpânirii maghiare de 1000 de ani!), civile 16 (față de trei de sub unguri), licee 2 (avuseseră 9), comerciale 4 (sub unguri nici una), normale trei. Confesiunea unitară, aceea, care a trimis cele mai multe doleanțe în străinătate și-a dublat deasemenea numărul școlilor, înființând sub români 23 școli primare (față de cele 26 de sub unguri), două civile (sub regimul maghiar nici una), un liceu (sub unguri erau două). Confesiunea evanghelică a înființat cinci școli medii (trei germane, două maghiare), două licee și trei școli comerciale.

Evreii, cari sub stăpânirea maghiară nu aveau nici o școală a lor, au azi 32 școli primare 3 civile, 4 licee, una comercială.

Și tot atunci confesiunile greco-catolică și greco-orientală române și au menținut școlile de sub unguri!

Concluzii.

Rezumând situația învățământul public din Transilvania, vom stabili următoarele cifre:

Școli primare sunt de toate 5783, dintre care românești: 3611; ungurești 1669; germane 403; ale altor naționalități 105. Proporția este deci aceasta! 62,3 la sută românești, 28,9 la sută maghiare.

S'a făcut deci dreptatea cea demult așteptată, nivelându-se diferența ce era în timpul stăpânirii ungurești, restabilindu-se numărul școlilor pentru fiecare națiune în raport cu numărul locuitorilor.

Școlile civile: în total 156; dintre acestea românești 44 (28 la sută), maghiare 86 (55,1 la sută), (au fost între timp unite cu liceele); germane 29.

Același este raportul și aceleași sunt concluziile ce rezultă și din datele învățământului secundar. Dintre 97 licee din Ardeal, românești sunt 40 (41,2 la sută), ungurești 40 (41,2 la sută), germane 13 (13,5 la sută), evreești 4.

Ridicându-se numărul liceelor românești dela 7,5 la sută la 41,2 la sută, s'a făcut un progres frumos. Suntem însă și aci departe de cumpăna dreaptă, întrucât proporția în raport cu populația ar fi aceasta: românești 56, maghiare 24, germane 10, izraelite 3, alte 3.

Școli comerciale sunt 28, din care românești 10, ungurești 15, germane 3.

Școli normale sunt 44, dintre cari românești 22, ungurești 19, nemțești 3. S'au admis

50 la sută de școli normale în mâna minorității lor, deși, creșterea învățătorilor fiind o problemă eminentă de stat, eram în drept a decrăta școlificate toate școlile normale.

În afară de cele 19 școli normale ungurești, mai funcționează patru școli normale superioare ungurești, pentru pregătirea de profesori pentru școlile civile și normale. Statul nu are nici o astfel de școală specială.

*
Datele aci înșirate ale statisticii nu numai că desmint orice acuzație ridicată din partea maghiară împotriva României, dar arată din partea României o toleranță, de care în nici unul din statele succesoare nu li este dat minorității maghiare să se bucure.

*
Mai este însă un răspuns la calomnia despre „balcanizarea“ învățământului „occidental“ ungar din Ardeal. Ca ultimă și hotărâtoare dovadă despre aceea, că stăpânirea românească nu a influențat nefavorabil asupra culturii diferitelor națiuni din Transilvania, ci din contră, sub ocrotirea și libertatea asigurată de statul român, cultura tuturor — și a minorităților — înflorește să amintim datele populației școlare din Ardeal, după naționalitate.

În ultimul an al stăpânirii ungare erau la liceele din Ardeal 21.571 elevi, din care 4383 români, 14.164 maghiari și evrei maghiarizați, 2639 germani și alte naționalități. Acum sub stăpânirea română, am avut un efectiv de 31.447 elevi, dintre care 12783 români și 15.446 unguri și evrei maghiarizați.

Faptul înmulțirii școlilor minoritare și a elevilor lor în cei câțiva ani de stăpânire românească sunt dovada cea mai bună despre tratamentul uman de care se împărtășesc minoritățile dela noi. Dar faptul, că școlile acestor confesiuni în raport cu numărul locuitorilor sunt mai numeroase decât ale majorității române, credem, că este destul pentru ca să vadă oricine, că jabele și doleanțele cu cari suntem denunțați mereu, sunt pornite dela dușmani și externi dar și interni, cari au tot interesul să ne creeze în străinătate o atmosferă defavorabilă.

Excursia învățătorilor ardeleni. Comitetul central al Asociației Învățătorilor din Ardeal a hotărât organizarea unei excursiuni în vara anului curent în vechiul Regat, Basarabia și Bucovina. Învățătorii cari doresc să ia parte la această excursiune să se anunțe pe o carte postală d-lui G. Almășianu, secretarul general al Asociației, Cluj, strada Paris Nr. 35 până la 20 Maiu a. c. Cei cari nu se vor anunța în acest termen, nu vor putea fi trecuți în tablou. Comitetul central va interveni pentru a se obține o reducere de 75 la sută pe CFR, precum și un eventual ajutor din partea Ministerului Instrucției. Itinearul precum și alte detalii vor fi comunicate ulterior.

O ofensivă a culturii românești in Ardeal.

Duminică 29 Aprilie A. S. Regală Principele Carol a vizitat orașul Cluj, pentru a lua parte la instituirea secției regionale sportive din acest oraș. A. Sa a ținut însă să dea vizitei sale un caracter mai larg, care atinge în deaproape viața culturală a provinciei noastre.

În toate prilejurile Altea Sa a dovedit marea dragoste și viul interes pe care-l poartă culturii naționale și atât cu fapta cât și cu îndemnul a sprijinit și sprijinește cu toată căldura acțiunea de răspândire și de afirmare a energiilor noastre creiatoare.

Înțelegând că o națiune nu se afirmă decât prin ceiace cultura ei creiază, Principele Carol s'a așezat în fruntea mișcărilor cu caracter cultural-național, pentruca prin contribuția și prin prezența Sa să dea viață inițiativelor, să stimuleze sforțările și să îndrume avânturile.

Desele venituri ale A. S. R. Principele Carol în Ardeal au ceva din inspecția unui comandant pe frontul de luptă. Căci în adevăr, aici în Ardeal toți suntem înșirați pe un front de luptă. Suntem un fel de ostași cari ne străduim a cucerii cât mai multe poziții pentru energiile creiatoare ale neamului.

Războiul care ne-a dat stăpânirea Ardealului continuă sub altă înfățișare și desigur și cu alte mijloace. Suntem datori ca prin toate facultățile și puterile noastre să recucerim ceiace s'a pierdut într-o mie de ani de stăpânire străină.

Prin nimic nu putem să ne afirmăm aci mai mult ca prin cultură. Nu urâm desigur pe nimeni și nu ne încercăm nici un simțământ de dușmănie sau gând de răzbunare, dar este o datorie pentru noi, de pretutindeni, dar mai cu seamă din Ardeal, să ne dovedim puterile creiatoare și să ne arătăm țaria. Căci aci nu este numai o operă de afirmare a culturii naționale pe care trebuie s'o îndeplinim ci și o operă de recucerire a Ardealului pentru spiritul românesc.

Suntem în Ardeal angajați într-o luptă de care depinde deplina noastră biruință.

Acest lucru a fost înțeles de Prințul Moștenitor. Venirile Sale în Ardeal sunt dovezi despre importanța luptei culturale pe care o purtăm aci.

Pentru aceste motive, venind în Cluj, A. S. R. Principele Carol a ținut să vie de astă dată în numele fudației culturale care-l poartă numele și pentru aceste motive a luat contact cu toți factorii culturali ai orașului și județului, cu profesorii universitari, cu scriitorii, cu profesorii de liceu, cu preoții și cu învățătorii.

În cuvântarea pe care a rostit-o la recepția dela Universitate, Prințul Carol a ținut să arate însemnătatea luptei culturale pentru afirmarea noastră ca națiune. El a făcut apel la entuziasmul și la puterea de muncă a tuturor acestor ostași ai

culturii, cerându-le să se păstreze totdeauna înarmați, să lucreze neîncetat pentru răspândirea culturii românești. Fiecare școală, dela cea mai înaltă până la cea mai modestă, dela Universitate până la școala rurală, trebuie să fie o cetățuie de viață și de carte românească.

Iar la șezătoarea ținută în sala Teatrului Național, dl Mugur, directorul fundației, a arătat că Fundația culturală „Principele Carol” vine în Ardeal să organizeze această luptă culturală și să dea tuturor așezămintelor noastre culturale de aici un plan unitar de acțiune.

Pentru o mai deplină lămurire a scopurilor înalte pe care A. Sa Regală Principele Carol le urmărește, dăm mai la vale o parte din cuvintele rostite de A. Sa la universitate precum și discursul dlui G. D. Mugur, directorul fundației culturale „Principele Carol”, rostit la șezătoarea artistico-culturală de la Teatrul Național clujan.

Cuvintele adresate de A. S. R. Principele Carol, învățătorilor și preoților din jud. Cojocna, cu prilejul recepției lor la Universitate.

Rolul preoției, cu deosebire într-o țară de țărani chemată de abia acum să-și afirme energiile ei creiatoare, nu e numai de a propovădui credința ci și cea tot atât de important de a face operă culturală.

Preoții ca și învățătorii sunt cel mai de seamă factori ai educației și ai culturii.

În aceste timpuri turburi și în această situațiune grea, învățătorimea, dela rector până la supleantul de învățător, apare ca a doua armată a țării.

Ei îi revine datoria de a pune temelia unui neam întreg și deaceia ea trebuie să-și dea bine seama de rostul pe care-l are în viața națiunii.

Învățătorul este folositor doar atunci când din carte face un mijloc nu un scop. Totul e ca elevul să știe a citi ceea ce a citit și să știe cum să citească. În dosul slovelor el trebuie să poată orinde înțelesul cărții. Când învățătorul a realizat aceasta în elevii săi, el a binemeritat dela Patrie.

Cuvântarea dlui G. D. Mugur, rostită la șezătoarea artistico-culturală de la Teatrul Național.

Mintea fiecăruia caută o deslușire cu privire la rostul acestei șezători culturale. Prințul Moștenitor crede că cultura, răspândită pretutindeni trebuie să fie însușirea dominantă a revoluției sociale de azi. Cultura singură cuprinde leacul pentru toate suferințele de după războiu, fiindcă ea singură dă pace inimii, umanizează și înalță.

Având această credință, A. S. R. a creiat un instrument de cultură „Fundația Principele Carol”,

pe care singur o conduce și pe frontonul căreia stau scrise cuvintele lui Pestalozzi: „*Drag popor, vreau să te ajut!*”

Prin „*Fundația Principele Carol*”, celelalte instituții, în frunte cu „*Astra*”, pot mai ușor să aibă un program de cultură.

Oficialitatea lucrează mai subiectiv; noi lucrăm mai obiectiv.

Pentru a împlini tot ce trebuie pentru mântuirea milioanei de plugari, A. S. R. are nevoie de ajutorul dvoastră.

Ridicarea poporului nu se poate face de cât prin munca hotărâtă și entuziastă a tuturor factorilor culturali.

Oricât de bune ar fi legiuirile făcute pentru țărani, ele nu folosesc nimic dacă nu sunt însoțite și de cultură.

Nevoile mulțimei ne cer astăzi o voinicească muncă de Samson. Din mijlocul nostru trebuie să se ridice o generație constructivă care prin toate actele ei să desăvârșească opera școlii. Altfel, tot ce se creiază în școală, se dăruie a doua zi în societate.

PRINȚUL CAROL VĂ CHEAMĂ PE TOȚI LA O NOBILĂ MUNCĂ PENTRU RIDICAREA MULȚIMILOR.

Cinstiți preoți și învățători! Treziți energia virtuală a țaranului. Cultura care se dă astăzi la sate înlesnește opera demagogilor, dar nu luminează și nu întărește mințile.

Luminați deci pe țaran, și faceți ca printr-o politică de dreptate și de cultură să intrăm cât mai repede în rândul popoarelor mari.

Steag nou de cultură se înalță astăzi asupra Ardealului.

Să l urmăm!”

*

Această acțiune prezidată de Prințul Moștenitor trebuie să solcite toate energiile și valorile noastre culturale. Căci în războiul pe care-l ducem nici o forță nu este de prisos.

Venind însoțit de câțiva scriitori din vechiul regat și învâind să ia loc alături și pe scriitorii de aici, Principele Carol a voit să dea acțiunii întreprinse caracterul ei pur cultural.

Dar această acțiune trebuie să însemne pentru fiecare dintre noi și o aruncare pe planul al doilea a luptelor politice. Ea vine să reia din mijlocul vâltorii politice aia ea energii și atâtea valori pe cari le putem întrebuința cu mult mai mult folos în slujba culturii naționale.

Căci în Ardeal, unde stăpânirea românească se găsește la începutul ei, nimic nu este consolidat și întărirea ei aici o așteptăm în rândul dimăi dela cuceririle cultivei românești.

Pe frontul luptei pe care o purtăm aici trebuie să vină toate forțele noastre culturale. La chemarea Prințului Carol suntem datori să răspundem cu toți. Căci numai astfel vom putea câștiga biruința dela care așteptăm întărirea stăpânirii românești și recunoașterea deplină a virtuților noastre creatoare.

Lecție practică la clasa III-a.

Obiectul: Șt. Naturale.

Subiectul: Cele trei stări ale corpurilor.

Pregătirea.

Ascultarea lecției vechi:

Idei aoperative. Ce se numește corp? Ce se numește volum? Ce ardem noi în sobă? Cu ce ne spălăm dimineața pe față? Ce iese pe coșul dela mașina trenului?

Anunțarea. Fiți atenți! Azi vom învăța ceva despre corp. Ce vom învăța astăzi?

Formarea cunoștințelor.

a) *Concrete.*

I. *Prezentarea materialului:*

Ce este acesta copii (băț). Pipăiți-l. Cum simțiți că este el? (tare). Ce formă are? (lungăreață). Să-l frângă unul. Cum se frânge el copii (greu). Aceasta ce este? (piatră). Pipăiți-o și spuneți cum este (tare). Ce formă are această piatră? (rotundă). Să spargă unul această piatră (nu se poate). De ce nu se poate sparge? (e tare). Dar aceasta ce e copii? (cretă). Ce formă are ea? (lungăreață). Pipăiți-o și spuneți cum e? (tare). S'o rupă unul în două. Cum se rupe ea față de bățul dinainte (mai ușor). Să strângă unul de această cretă până s'o face rotundă (nu se poate). De ce nu se poate (tare). Să dea unul cu piciorul în această bucată. Ce a făcut ea? (s'a sfărâmat). Să spună unul ce este aceasta? (o bucată de pâine). Ce formă are ea? (rotundă). Pipăiți-o și spuneți cum e ea? (moale). S'o strângă unul în mână. Ce formă are acum? (lungăreață). Rupeți-o în două. Cum se rupe ea față de băț și de cretă? (mai ușor). De ce? (mai moale).

II. Cum fu bățul când îl pipăirăm (tare). Cum se rupse el? (greu). De ce? (tare). Ce văzurăm că are el? (o formă). Cum fu piatra când o pipăirăm? (tare). Se putu ea sparge? (nu). De ce? (tare). Ce văzurăm că are piatra? (o formă). Cum văzurăm că e creta la pipăit? (tare). Cum se rupse ea? (mai ușor ca bățul). Ce văzurăm că are creta? (o formă). Se putu schimba această formă când o rupserăm? Când se putu schimba? (Când o lovirăm cu piciorul). Cum fu pâinea la pipăit? (moale). Ce formă avu ea? (rotundă). Ce formă luă ea după ce o rupserăm? (lungăreață). Ce putem spune despre ea? (își schimbă forma). Unde își schimbă forma? (în mâna noastră). Ce putem dar spune despre forma corpurilor? (se schimbă). Când se schimbă ele? (Când apasă ceva asupra lor).

III. Să spună unul dela început ce făcuiăm noi. Altul... Altul...

Formarele cunoștințelor.

b) *Abstracte.*

I. Cum fu bățul la pipăit? (tare). Ce văzurăm că are el? (o formă). Cum fu piatra? (tare). Ce văzurăm că are ea? (o formă). Cum fu creta? (mai moale). Ce făcu ea când o sfărâmarăm?

(luă altă formă). Cum fu bucată de pâine? (moale). Ce făcu ea când o strânsă în mână? (luă altă formă). Ce învățară despre forma corpurilor? (se schimbă numai atunci, când apasă asupra lor o putere). Cum numim noi toate lucrurile? (corpuri).

II. Țineți minte copii: toate corpurile care au o formă amunită și sunt tari se numesc cor-

puri solide. (Se repetă aceasta de mai multe ori). La fel se procedează și cu corpurile lichide și gazoase. *Reproducerea generală . . .*

Aplicare.

Spuneți câteva corpuri solide (. . .). Spuneți câteva corpuri lichide (. . .). Spuneți-mi corpuri gazoase (. . .).

Aforizme din pedagogia prezentului.

Citate* despre educațiunea și învățământul tinereții din operele câtorva renumiți pedagogi și bărbați de școală germani.

Despre Educațiune.

Libertatea și pacea în educațiune. — Personalitatea elevului. — Ascultarea. — Formarea caracterului. — Pedagogia socială și individuală. — Posibilitatea și marginile educațiunii.

1.

Educațiunea adevărată are de scop să lucreze, ca în cadrele societății oamenilor cu aceleași ființe de viață, să se garanteze fiecei cea mai mare libertate de dezvoltare posibilă. Omul să nu fie numai unealta altuia, să nu execute numai o voință străină, ci să ducă o viață a sa proprie; educațiunea trebuie să-i creieze puterea și posibilitatea de ași dezvolta această viață proprie potrivit naturei sale. Se tot atrage nelincetată atențiunea, precum știu din experiență, asupra pericolelor ce le cuprind în sine așa numitul individualism. Dacă în locul acestui cuvânt străin, nepotrivit, punem cuvântul bun și potrivit: „Cultivarea și dezvoltarea personalității”, atunci lucrul pare mai puțin periculos. Căci condece oricine, că cel mai mare bun al oamenilor pe pământ este tocmai personalitatea.

(Prof. Dr. Ludwig Gurlitt: „*Erziehungslehre 1—3 Tausend*“ Berlin 1909. Pg. 24.)

2.

Ceeace se impune cu sila omului și copilului, nu prinde rădăcini, ci deșteaptă dîmpotrivă antipatie și rezistență. De aceea este rău dacă guvernele guvernează prea mult și educatorii educă prea mult. Este o veche observare, că fanaticii religioși au copii necredincioși și fanaticii necredinței au copii religioși. Pastorul cel bun al psalmistului este adevăratul prototip al unui educator. „El mă paște pe o livadă verde și mă duce la apă proaspătă.” Așa dar: Pașteți copiii pe livadă verde și duceți-i la apă proaspătă și lăsați cu încredere prosperarea lor în grija naturii, care precum este totdeauna cel mai mare medic este și cel mai mare educator. Dați copiilor orice libertate ce e posibilă și ei vor răspunde la aceasta cu acea vioiciune care este mama tuturor virtuților.

* Extrase și edate de A. Freudenberg. Traduse de Radu Prișcu director școlar.

(Otto Ernst: „*Lasst uns unsern Kindern leben*“ Ein Buch für Eltern und Erzieher 1—10 Tausend. Leipzig 1912 Pg. 14.)

3.

Tinerețea noastră are nevoie pe lângă toată disciplina și de libertate; nu numai de disciplină, ci de libertate și disciplină. O generație condusă și disciplinată se poate folosi fără îndoielă la multe lucruri în lume. Ea are disciplina în sânge, a învățat să se supună, e liniștită și pacinică și are în general multe virtuți sociale, cari nu sunt de disprețuit. Dar omul este nespus de incompetent dacă nu are nimic altceva decât cultură socială. Puterea individuală, cutezanța în fața lucrurilor neașteptate și grele sunt trecătoare . . . Noi vom avea totdeauna lipsă de indivizi, cari pun totul pe o carte, cari cutează totul, cari își expun viața, atât pentru sine cât și pentru alții și de aceea o educațiune a tinereții cari vrea să creieze ceva mare și desăvârșit trebuie să dezvolte și partea acestora a caracterului. Aceasta se poate întâmpla numai dacă copilului îi rămâne teren, care-i permite să fie întreg la ceea ce-l silește mama natura: un mînz tânăr pe livada verde, care aleargă înainte și înapoi, sare peste gropi și garduri și pe lângă acestea, natural, își mai scrintește din când în când și piciorul.

(Johannes Teus: „*Moderne Erziehung in Haus und Schule*“ Vorträge in der Humboldt-Akademie zu Berlin. 2. Aufl. Leipzig 1910. Pg. 45—46.)

4.

Zelul nostru și munca noastră sunt zădărnice, dacă firea elevului nu este accesibilă; dacă firea elevului nu este acomodată voinței noastre trebuie noi să ne acomodăm firei lui respectând-o ca pe ceva sfânt, original, neschimbător. Căci omul tocmai în urma firei lui trebuie să devină ceva bun; noi trebuie să-i dăm numai mîna de ajutor naturei sale și nu ne este de loc îngăduit să o meșesugim și să o stricăm cu umorul și cu șiretlicul nostru omenesc. Tocmai așa, precum un medic priceput nu combate boala cu descantece și vrăjitorii, cercând să o cunoască prin primejduirea vieții bolnavului, ci-i cercetează cu pricepere și cu atențiune natura, se orientează după ea, reușind să găsească adevăratul ei remediu.

Să nu fiți seduși a crede că natura se lasă batjocorită; dacă e înăbușită, ea totuși revine.

(Nota trad. Autorul se gândește la înclinările, cari în decursul timpului s-au consolidat în viața elevului și au reazăm în dispozițiunile înnăscute: Acele înclinări nu se prea pot modifica; chiar când sub o presiune externă s'ar părea că au dispărut, mai curând sau mai târziu iarăș se ivesc. La ele se aplică sentința: *naturam expellas furca tamen usque recurret.*)

De ce să o înăbușim cu putere, de ce să comitem astfel de încercări de creștere nenaturală, astfel de crime de educație?

Prof. Dr. Paul Förster: „*Deutsche Bildung, deutscher Glaube, deutsche Erziehung.*“ Eine Zeitschrift. Leipzig 1906. Pg. 140.

5.

Grecii și Romanii, cari deasemenea vor fi priceput ce însemenează viața și munca, presupuneau numai despre bărbatul liber, că are virtuți bărbătești. Ei erau de părere, că dela un om neliber, care prestează o muncă impusă, cu drept, nu poți preînde virtuți. De aceea facem deosebire încă și astăzi între munca stăpânului și munca sclavului. Munca stăpânului este ceea care este prestată din proprie alegere și din pro-

priu îndemn. Munca sclavului este cea silită, fie de lipsă, fie de poruncă străină. Tinerimea noastră școlară de multeori acceptă păreri servile, fiindcă ea este silită la munca aceasta de felul al doilea. Ea nu servește nici decum voinței proprii, ci unei voințe străine. Acest lucru poate face voința neînchipuit de tare. Indemnul la muncă nu zace în ei, ci în afară de ei. Indată ce nu mai există silă, nu mai există nici indemn. Aceasta nu e o școală a întăririi voinții. Numai prin responsabilitate proprie, numai prin aceea, ce transplântă simțul de datorie autonom, cum îl numește Kant, din afară în inima proprie, numai prin aceea se servește țintei celei mai înalte a educațiunii, formarea voinței. Ni se obiectea-ă, că omul trebuie să presteze și muncă neplăcută. Aceasta nu o combat nimenae. Și muncă neplăcută se găsește pe orice teren. Ea va fi numai atunci prestată cu drag, dace menține direcțiunea față de ținta aleasă independent.

Prof. Dr. Ludwig Gurlitt: „*Erziehungslehre.*“ 1—3 Tausend. Berlin 1909. Pg. 277—278.

Brașov. Radu Prișcu
director.

Pentru propășirea poporului

— Datoria învățătorimii prezente —

— Continuare. —

Iată de ce cred, că axioma lui Carlyle: „*Cunoaște-ți munca ta și fă-o*“, ar trebui să sune cu tărie la urechea fiecărui dascăl român, ca un imperativ categoric al vremii de azi.

Dar, „zilele grele sunt“; învățătorul este și el numai om, ca toți ceilalți oameni, supus deci neajunsurilor firei omenești, influențelor mediului incunjurător și apăsător de marile griji ale traiului anevoios, etc. etc. cari sunt tot atât de piedeci serioase în calea apostolatului său.

Pentru ca învățătorul să-și poată îndeplini în mod efectiv misiunea grea, ce are a o săvârși pentru binele obștesc, a nevoie, cred, să întrunească anumite condițiuni interne și să-i fie date anumite condițiuni externe.

1. Condițiunile externe ar fi:

A) Să aibă o astfel de salarizare care să-i satisfacă toate nevoile de traiu, care să-l dispenseze de grijile apăsătoare ale existenței și care să fie în raport drept cu munca și rolul însemnat ce-l are ca cel mai important factor cultural al neamului. „Salarii drepte pentru muncă dreaptă“ — zice și marele Carlyle.

Prin satisfacerea de către cei în drept a acestei condițiuni juste, învățătorului i s'ar asigura liniștea sufletească, atât de indispensabilă pentru misiunea lui, precum și puțința de a-și concentra toate puterile pentru realizarea operei pretinse de binele obștesc. Liniștea și mulțumirea sufletească aduce cu sine iubirea de ocupație, iubirea de oameni și de lucruri.

B) Statul să promoveze prin toate mijloacele de cari dispune, năzuința și munca învățătorului pentru ridicarea culturală și economică a poporului. — Un nou Spiru Haret al dascălului român ar trebui să se găsească în toată splendoarea lui.

C) Concursul altor factori culturali și sociali, — în deosebi al proșimei, — precum și interesul și sprijinul întregii pătri culte a societății, încă este de neapărată trebuință și de mare folos.

2. Condițiuni interne:

A) Învățătorul să tindă a-și complecta cultura, fie și numai pe cale autodidactică, devenind într'adevăr, un cărturar capabil a-și îndeplini, în formă cât mai desăvârșită, misiunea de luminător și îndrumător al vieții poporului. O zic aceasta din motivul, că o parte considerabilă a învățătorimii noastre, până acum a manifestat prea puțin interes pentru cultivare — aceasta mai cu seamă din vina împrejurărilor. — Cultura lor deci nu este la înălțimea cerută și nici în raport cu necesitățile timpului în care trăim.

B) Să caute a-și asigura, prin exemple și fapte, simpatia și iubirea sâtenilor care e singura bază solidă a oricărei activități extrașcolare cu pretenții de trăinicie. Să se coboare la sufletul și inima țaranului, în sfera de gândire și simțire a lui, cu scopul de a-l ridica, schimbându-i concepția despre viață.

E foarte greu și complicat acest lucru, nici vorba, să te lupți cu ignoranța țaranilor, căci e bine știut, că țaranii noștri sunt dela natură de-

ștepti, dar ignoranți, fără ca ei să-și dea seama despre aceasta.

C) Învățătorul trebuie să se silească a stârni interesul poporului pentru problemele de viață ale lui, cari reclamă înfăptuire, lămurindu-i despre necesitatea și folosul diferitelor chestiuni în mod treptat și neforțat.

Pentru lămurirea procedurii, ce trebuiește urmată față de țărani, mai ales din partea învățătorilor tineri și neexperimentați în arta de a se purta cu poporul, socot de bine a spune, că în atingerile cu țărani, mai ales la început, învățătorul trebuie să fie cu multă băgare de seamă, cu puțină rezervă și cu multă prudență, precum și cu multă consecvență. Cu modestie și așa ca la întâmplare îți spui părerea, în cutare sau cutare chestiune, dându-le a înțelege, că lucrul în discuție se poate prezenta și altfel, nu numai cum știu sau cred ei, și încet, încet le strecuri cunoștințele și convingerea ta întemeiată. Astfel, pe nesimțite, îi deprinzi cu ideile și vederile tale, câștigându-le totodată și încrederea, ajungând să le plăci și să te caute. Zic: *să te caute ei* (după o vreme oare care) și nu tu pe ei, ceea ce e de neapărată trebuință pentru un conducător cât de modest. Cu stăruință, răbdare și cu tactul cerut se va continua apoi opera începută căci, deși câștigată odată încrederea țărănilor și deșteptat fiind interesul și dragostea lor pentru orice cauză, se pot ivi încă multe piedeci până la realizarea scopului dorit.

Procedând astfel, — sau și mai bine, dacă se poate — oricare dascăl va putea izbui ca să stârneasce la țăranul nostru interesul față de

problemele ce ne frământă și va putea face, ca și țăranul, cu judecata simplă, să ajungă a prețui trebuința și foloasele ce rezultă din satisfacerea acelor probleme de viață. Rezultatul poate fi obținut cu siguranță, căci tot acest dascăl, prin muncă stăruitoare și prin iscusința lui, a izbutit în trecut a face, ca trebuința învățaturii din școală să fie simțită și prețuită de către țărani.

Iată cum a caracterizat în anul 1907 poetul O. Goga această operă migăloasă și de mare preț a dascălului român:

„Dascălul nostru sătesc, condamnat printr'o leafă neînsemnată la pretențiile unui traiu aproape umilitor de modest, a săvârșit la măsura lui de brad cel mai frumos apostolat al muncii. Trudind multe ceasuri din sub tavanul de grinzi al unei căsuțe cu șaptezeci de suflete, a ostenit acest dascăl învățându-i carte pe copiii oamenilor.“

„Munca lui a rodit și a făcut să încolțească în suflete trebuința lui. Și așa cu încetul această mulțime, ridicată în pripă din neștiință, a ajuns să înțeleagă puterea slovelor orânduite pe tablă. A apucat să-și deie seama de greutatea meșteșugului de-a iscăli numele. A ajuns să poată prețui poveștile unei cărți. Și-a putut primeni judecata încât să-i spună, că școala e menită de aici înainte să deslege taina puterii de viață a neamurilor.“

Și acum să vedem, ce anume e de făcut pentru emanciparea culturală și economică a poporului?

Bala-Mare.

Ilarie Bejan
sub-revizor școlar.

-- Va urma. --

Importanța lucrului manual în școală.*)

Școala trebuie transformată într'un laborator de muncă și atunci ea va deveni plăcută copiilor căci corespunde imboldului lor firesc de activitate. Școala trebuie se-și înceapă munca răzîmându-se pe activitatea copiilor manifestată înainte de intrarea în școală și treptat — bazându-se pe jocurile copiilor — să se ridice tot prin muncă la lucruri abstracte. O astfel de școală nu va fi pentru copii o povară, de care se vor lepăda la prima ocaziune, ci va fi un loc de recreație și plăcere sufletească. Pe lângă acestea copii vor câștiga o îndemânare, de care se vor folosi în toate împrejurările.

Lucrul manual privit din acest punct de vedere și bazat pe aceste considerațiuni etico-pedagogice, nu are scopul de a munci în școală pentru însăși valoarea lucrărilor făcute ci servește ca mijloc de educație în vederea oricăror lucrări manuale sau intelectuale.

Lucrul manual se prezintă în două direcțiuni. Una bazată pe principiile pedagogice amintite mai sus, când munca servește ca mijloc

de educație; și alta, când munca manuală servește ca scop în vederea pregătirii unor lucrări practice: coșercărie, tâmplărie etc.

În resumat: una este direcția etico-pedagogică și alta economică-socială.

În baza considerațiunilor generale, în școala primară trebuie să se facă numai lucru manual educativ. Natural, că și unele lucrări utile (pălării, bidinele etc.) cari nu solicită o încordare musculară, pot avea loc în școala primară.

Se pune întrebarea, cari lucrări anume și cum să se facă acestea în școala primară? Lucrările potrivite pentru școala primară pot fi împărțite în trei grupe și anume:

a) Lucrări din hârtie; b) lucrări din lut (plastilină¹⁾ și c) lucrări din lemn.²⁾ Pe lângă acestea se mai pot face în legătură cu lucrările din hârtie împletituri în pae, papură și rafie, iar în legătură cu lucrările din lemn se pot face câteva împletituri în nuele. Toate acestea se fac în școala primară curs inferior (I—IV cl.) în

1) Despre plastilină voi vorbi în broșura în care voi trata modelajul.

2) Pentru fete lucru de mână femeiesc

* Fragment din introducerea broșurii D-lui T Florian prof. la școala normală din Cluj.

școala primară curs superior (complimentar), având în vedere cariera pentru care se pregătesc elevii, se pot face lucrări cu caracter utilitar, așa numite lucrări de industrie casnică.

În cl. I-a a școlii primare lucrările să se bazeze pe activitatea spontană a copiilor, obișnuită înainte de a fi intrat în școală, și treptat să-i obișnuim a se ocupa cu lucrări, prin cari să ajutorăm instrucțiunea teoretică-științifică. Trecerea dela lucrările lor spontane și jocurile lor să se facă fără salt, că nu cumva copiii să se descurajeze, neînțelegând rostul lucrărilor noi.

În cele dintâi săptămâni de școală, înainte de a se începe așa numita muncă serioasă, să se facă lucrări în lut, (plastilină) și îndoituri de hârtie. În fiecare zi, — pe lângă exercițiile de ordine școlară și lucrările pregătitoare în vederea scris-cititului, să se facă lucrări de felul acesta. Astfel vom întrema școala conform naturii copiilor și nu natura copiilor pentru școală. Timp de 6 săptămâni se vor face îndoituri de hârtie — material tratat în această broșură — fără să se facă toate figurile într'un an. Lucrările se pot împărți pe 3—4 ani de școală, făcând anual câte o serie de lucrări¹⁾. Natural, că întotdeauna trebuie să începem cu exercițiile pregătitoare: împăturirea batistei, năframei etc. Introduse aceste lucrări în școală, copiii cei mici vor învăța lucrările mai ușoare și interesante de bună voe, dela școlari și astfel vom primi în școală întotdeauna elemente, care vor avea oarecare deprindere, ceea ce va fi în interesul învățământului. Tot astfel procedăm și la lucrările în plastilină. Notez, că în cl. I—II-a primară numai aceste două ramuri de lucrări se vor face, și numai dela cl. III-a începem lucrările în lemn (la fete lucru de mână femeesc) după cum le voi descrie într'o broșură în parte la rândul său. Tot în cl. III-a se vor începe lucrările (înpletirea) în pae, papură. rafie potrivit împrejurărilor locale.

În ceea ce privește metoda lucrului manual, am de observat următoarele: Niciodată să nu luăm prea mult deodată, căci copiii, îndeosebi cei mici se plictisesc în curând; în cazul acesta în loc de a desvoltă atenția vom ajunge contrariul. După ce am făcut cele dintâi exerciții (batista și năframa) dintre celelalte îndoituri nu vom trata deodată, decât una, cel mult două. Ocupația aceasta nu trebuie să aibă anumite ore fixate în orar, ci se va propune potrivit împrejurărilor. După o muncă mai încordată le înțărșim hârtie (dacă se poate hârtie colorată²⁾), la nevoie poate fi orice hârtie de gazetă) tăiată în formă de patrat sau dreptunghi și facem o figură, ca un fel de recreație. Natural, că despre forma hârtiei tratăm deja la început, într'un mod elementar. Tot astfel și la lucrările în lut.

Lucrul manual aplicat în serviciul instrucției teoretice se face în felul următor³⁾. Propunem litera a). După ce și-a întipărit intrucâtva forma literii scrise sau tipărite în lut sau plastilină, din care elevul cu multă plăcere va modela forma literii. Totastfel o va tăia din hârtie colorată cu foarfeca și va lipi-o pe o bucată de carton, tăiată anume pentru acesta de către elevii mai mari, cari fac astfel de lucruri, primind astfel litere mobile: se poate tăia din glaspapir și lipi pe carton; în felul acesta obținem un fel de jucării, — cu ajutorul cărora copii vor ghici pînă, cu ochii închiși, după forma literii, sunetul reprezentat prin litere. Iată deci dintr'un singur exemplu cum se pot fixa anumite noțiuni, idei, forme prin asocierea imaginilor vizuale, tactile și musculare. Cunoștințele astfel câștigate și întipărite în memorie vor fi sigure și durabile, căci s'au câștigat prin munca proprie a copilului și pe care el o găsește plăcută.

Recomand colegilor acest obiect ca mijloc de educație și instrucție și îi asigurăm, că prin cultivarea lucrului manual în școlile noastre vom ajunge scopul reînputernicirii naționale în serviciul căruia ne sacrificăm cu toată sinceritatea și abnegația; iar în România de astăzi școala va deveni cu adevărat unul din mijloacele pentru atingerea acestui scop.

Cluj.

Traian Florian,
profesor.

Asociația învățătorilor din Ardeal, Banat etc.

No. 14.—1923.

Aviz!

Comitetul central al Asociației noastre, a hotărît organizarea unei excursiuni, în vara anului curent, în vechiul regat, Basarabia și Bucovina. Comunicând aceasta colegilor, noștri, invităm pe toți cei ce doresc să ia parte la această excursiune să se anunțe pe o cartă poștală trimisă pe numele Dlui G. Almășianu, secretarul general, al Asociației Cluj, Str. Paris No. 35, până la 20 Mai a. c. Cei ce nu se vor anunța în acest termen nu vor putea fi trecuți în tablou. Comitetul central va interveni pentru a se obține reducere de 75% p. c. f. r. precum și un eventual ajutor din partea Ministerului instrucțiunii publice. Itinerarul precum și alte detalii vor fi comunicate ulterior.

v. Președinte,
A. PORA.

Secretar general,
GAVRIL ALMAȘIANU.

1) Minimal.

2) Hârtie tofet.

3) Îndrumări pedagogice și metodice voi da totdeauna în legătură cu lucrările tratate în diferite broșuri, cari vor urma.

CRONICA

Din cauza abundenței de materie suntem nevoiți a apare fără obișnuitele noastre recenzii. Asupra cărților primite vom reveni în numărul viitor.

Cultura franceză și România. Capitala noastră a avut norocul să aibă ca oaspeți în cursul lunii Aprilie pe câțiva din cei mai reprezentativi oameni de știință ai Franței. Reținem dintre ei numele renumitului sociolog *C. Bouglé*, profesor la Sorbona și pe acela al dlui *Bovet*, unul din cei mai mari pedagogi ai timpurilor actuale. Ambii au ținut în București interesante conferințe, despre cari presa cotidiană s'a ocupat la timp. Amintind acestea, voim numai să relevăm atenția pe care cel dintâiu, dl *C. Bouglé*, a avut-o față de țara noastră, care la plecare s'a simțit dator să adreseze printr'o scrisoare, poporului român, bune și răguitoare cuvinte de prietenie și stimă.

E în rândurile savantului francez una din acele rare dar temeinice aprecieri care ne umple inima de bucurie. Aproape toți oamenii de merit ai străinătății câți au trecut pe la noi au manifestat sentimente vrednice de toată recunoștința noastră. Prietenia franco-română în special s'a închiegat zi de zi, an de an, cu cimentul acestor sentimente de reciprocă simă, de adâncă înțelegere și de nestrămutată simpatie.

Dl *Bouglé* mărturisește că s'a simțit în România „ca în familie”. E o mărturisire care pornită de la un om de știință obișnuit să observe societățile și oamenii pentru a determina legi sociologice, nu poate fi socotită ca o simplă curtenire. Cultura franceză e singura cultură străină care poate fi fără pagubă încrustată adânc pe sufletul românesc. Celealte culturi europene, tot așa de vechi și tot așa de valoroase pot fi folositoare culturii generale a tuturor, dar nici una nu poate fi asimilată fără denaturarea esenței noastre sufletești.

Exemple am avut și avem câte voim, și ar fi inutil să insistăm. Orice român plecat la studii în Franța se simte „ca în familie”. Intre Franța și România s'a creiat o prietenie ale cărei rădăcini au incolțit din aceeași plămădă sufletească.

Chiar astăzi, când schimbul de idei suferă atâtea piedeci, când greutăți financiare se ridică tot mai amenințătoare în calea cărții franceze, gândul și inima noastră se indreaptă neconținut către Franța. Tot ceea ce vicisitudini istorice ni-au împiedecat să creiem cu proprii mijloace, de acolo ne vine. Intelectualitatea românească în majoritatea ei și-a însușit și asimilat cultura franceză și prin acest proces firesc s'a născut tânăra noastră cultură, capabilă să se desvolte și să creieze.

Nu e de mirare deci că ilustrul savant francez, dl profesor *Bouglé*, s'a simțit „ca în familie” și a putut fi atât de plăcut impresionat de interesul stărnit de eruditele sale conferinți.

*

Cercurile de lectură. Un exemplu al Sașilor care ar trebui imitat. Scumpetea din ce în ce mai mare a cărților și a publicațiilor periodice, face din ce în ce mai puțin accesibilă producția literară și științifică tineretului studios.

Acei cari vor reprezenta mâine mișcarea culturală a țării sunt împiedecați de imposibilități materiale dela contactul cultural, fără ca să se fi găsit împotriva acestei constatări triste și îngrijorătoare vre-un remediu.

Desigur că există bibliotecile, care oferă în mare parte tineretului un material cultural destul de bogat și divers.

Una însă din greutățile lor, e că acum cărțile streine fiind foarte scumpe, nu și-le pot procura decât într'o mică măsură, iar volumele noi snt la dispoziția primilor norocoși împrumutători. Lipsa de fonduri face ca ele să nu mai fie în curent cu publicațiile literare și științifice, cum erau înainte de război. Și economiile care le-ar putea face pentru a-și comanda cărți din streinătate din fondurile alocate, nu pot fi posibile de îndată ce se resimte lipsa cărților și periodicelor românești în toate bibliotecile publice.

Ministerul instrucției luase într'o vreme lăudabila măsură de a impune editorilor să trimită celor patru biblioteci ale Universităților din țară, cât și Academiei și Fundației, toate cărțile ce apar în editura lor, în număr de 1 sau 2 exemplare.

Ori, mulți editori nu respectă această măsură și nimeni nu-i trage la răspundere pentru neexecutarea acestui angajament luat față de Stat.

S'ar cuveni dimpotrivă ca măsura aceasta să fie extinsă și aplicată și pentru alte instituții, cari oferă în mod gratuit cultură publicului, în afară de cele 9 instituții culturale mai sus citate.

Ori cât de multe eforturi ar face Statul pentru a înlesni prin bibliotecile sale o cultură gratuită tinerimei studioase, trebuie să relevăm că am avea mult de câștigat în pregătirea noastră culturală dacă și inițiativa particulară ar da mână de ajutor Statului.

Pentru a demonstra cât de folositoare e această străduință a inițiativei particulare, n'avem decât să amintim ce sunt capabili să facă Sașii din Sibiu, din dragostea ce o manifestă pentru cultură.

Ei au înjgebat de curând „Cercuri de lectură”, formate din câte 10 membri fiecare, cu o contribuție de trei lei, pe baza cărei cei asociați își procură zece reviste diferite. Fiecare

membru are prioritatea la o revistă, pe care ceilalți nouă o capătă la intervale egale și astfel fiecare membru are totdeauna în posesiune o revistă, pe care e obligat s'o citească într'un anumit termen și s'o treacă imediat altui membru, într'o ordine bine stabilită dinainte. În același timp, fiecare membru are posibilitatea să citească într'un restimp relativ scurt, zece reviste pe cari nici odată nu le-ar fi putut citi dacă ar fi urmat să le cumpere singur.

Ingeniositatea acestor „Cercuri de lectură”, ușurează astfel criza cititului și înființarea lor și printre noi Românii ar fi binevenită.

*

Răspândirea culturii în popor. Incă din vara anului trecut, Ministrul Școalelor, pentru a încuraja propagarea culturii în masele largi ale poporului a hotărât să dea tot sprijinul înființării de biblioteci la sate. Cum multe din bibliotecile populare de pe lângă școlile rurale din vechiul regat au fost distruse în timpul războiului, s'a hotărât ca ele să fie reconstituite de către Casa Școalelor și a Culturii poporului cu numărul necesar de cărți, din lista întocmită de comisiunea bibliotecilor.

Numărul acestor biblioteci fiind insuficient s'a luat dispoziția ca în măsura posibilităților, cărturarii satelor să facă apel și la inițiativa particulară pentru înființarea de biblioteci, întocmind serbări și șezători în acest scop.

Cât privește ținuturile alipite, Ministrul Școalelor a dispus înzestrarea cu cărțile necesare a unui număr de peste 600 de biblioteci școlare și populare, din care 200 pentru Basarabia, 100 pentru Bucovina și 300 pentru Ardeal.

Nimeni nu mai contestă astăzi folosul considerabil ce-l aduc culturii generale, prin răspândirea gustului de citit în popor, bibliotecile școlare.

După războiu în special, s'a dovedit că tinerii generații sunt foarte doritoare de a-și însuși cultura și a-și cultiva spiritul și altfel decât din buchea bucărilor de cetire, istorie sau geografie, pe care le prevede programul analitic al școalelor.

O revistă din București instituiind o anchetă, a ajuns la data următoare în ce privește statistica cărților și revistelor citite, stabilind că cele mai citite cărți și reviste la noi sunt cele scrise pentru copii și tineret.

Greutatea cea mare, care împiedică răspândirea cărții în vremurile actuale se știe că e scumpetea ei. Mulți din cei ce vor să citească, din nefericire n'au posibilitatea materială să o facă.

Înființarea bibliotecilor populare este tocmai menită să acopere această lacună; punând la îndemână tuturor cartea necesară.

Pentru copii mai ales, la cari dorința de citit e vădit manifestată bibliotecile școlare sunt o adevărată binefacere. — Ne dăm seama despre aceasta numai dacă am privi cu câtă înfrigurare așteaptă deschiderea universității populare de pe lângă Biblioteca Universității, în toate după amiezile, clevii școalelor din Cluj.

Gustul de citit, prins odată în vârsta fragedă, dezvoltându-se neconținut, va fi un imbold și un prețios ajutor scriitorilor noștri, cari într'un viitor apropiat își vor vedea cărțile lor cercetate mai amănunțit și cumpărate în număr mare de public.

În deosebi în nouile provincii, înființarea acestor biblioteci aduce un serviciu neprețuit culturii românești, umplând un gol simțitor în cultura maselor populare. În acelaș timp, înlocuind prin cartea românească, cărțile streine la care era silit să recurgă chiar publicul românesc ce înlătură pericolul infiltrării limbei streine în cultură tocmai pe calea cea mai ușoară a cărții.

*

Șezătorile scriitorilor români în Ardeal. O frumoasă inițiativă a luat un grup de scriitori români; aceea de a organiza șezători literare în diferite orașe din Ardeal.

Faptul acesta se cuvine relevat fiindcă el poate să însemne începutul acelei ofensive culturale de la care așteptăm mai mult decât dela orice reformă recucerirea Ardealului pentru spiritul românesc.

Căci nu trebuie uitat un lucru: în Ardeal cultura românească nu s'a bucurat de acele condițiuni prielnice în mijlocul cărora ea s'ar fi putut dezvolta în raport cu puterile creatoare ale spiritului românesc. În vreme ce cultura maghiară și germană își aveau deschise toate drumurile și se găseau într'o situațiune care le punea în măsură să se poată valorifica și impune, cultura noastră națională își vedea energiile înăbușite. Ea nu-și putea lua elanul și lăncezeza, tristă și săracă. Cu deosebire literatura având înainte-i atâtea piedici, nu s'a putut dezvolta. În afară de câteva excepții, aproape toate talentele cari s'au născut pe pământul Ardealului, au fost nevoite să treacă munții în țara veche unde condițiunile erau mai prielnice, întârind mișcarea literară de acolo. Evident că ele nu s'au pierdut pentru românism. Talentele și energiile plecate din Ardeal, întâlnind în țara veche o altă lume românească, liberă, dezvoltându-se într'un mediu mai prielnic sufletului românesc, s'au complexat și mai mult cu toate că plecarea lor lipsea Ardealul de o mișcare literară proprie care să stea în față literaturilor maghiare și germane. Lipsit prin urmare de o mișcare literară proprie și împiedicat să cunoască și să ia contact cu literatura care se dezvoltă în vechiul regat, Ardealul s'a văzut silit să se adape dela izvoarele unor culturi străine de sufletul românesc.

Iată de ce dela unire încoace ni se impune datoria de a lupta pentru a recăștiga Ardealul pentru cultura și literatura națională. Nu se poate spune că în direcția aceasta nu s'a făcut nimic, dar s'a realizat prea puțin din ceea ce trebuia realizat. Vina o purtăm cu toții deopotrivă. Nu se cade însă să mai întârziem dela dezvoltarea unei acțiuni din care trebuie să răsară mai mult prestigiu pentru cultura românească.

Inițiativa luată de scriitori români Cerneliu Moldovanu, Minulescu, Rebreanu, Cazaban, Basarabescu, Mircea Rădulescu, Victor Eftimiu și Alfred Moșoiu, constituie un început al acțiunii culturale pe care suntem datori s'o desfășurăm în Ardeal. Șezătorile literare cari se vor organiza în diferite orașe din Ardeal vor fi un prilej mai mult pentruca lumea românească de aci să ia contact cu literatura națională. Ele vor fi în acelaș timp și strălucite manifestări ale geniului nostru național.

*

Strângerea relațiilor dintre România și Ceho-Slovacia. Reporturile de prietenie dintre Cehoslovaci și România se accentuează mereu și din partea ambelor țări vecine se constată o tot mai crescândă bună voință în ceea ce privește intensificarea acestor raporturi de prietenie și de cunoaștere reciprocă. Statul Cehoslovac, în dorința sinceră de a păstra cât mai strânse legăturile de prietenie cu statul român, a acordat o mulțime de avantajii comercianților și industriașilor români, fie în ceea ce privește valuta sau transportarea mărfurilor importate din Cehoslovacia, fie în ceea ce privește datoritiile comercianților și industriașilor români.

Pe lângă aceasta, statul cehoslovac a încurajat cu fel de mijloace orice întreprindere sau instituție românească din interiorul lui, a introdus ca obligatorie limba română în anumite școli cehoslovace etc. etc.

Pentru intensificarea acestor relații dintre Cehoslovacia și România Consulul Cehoslovac din Cluj și o seamă de intelectuali români au pus bazele unei societăți româno-cehoslovace numită „Iarnik—Bârseanu.“

Scopul acestei societăți este; a) cunoașterea reciprocă a acestor două țări vecine, pe terenul literar, cultural, social, economic, etc. și b) inițierea, dezvoltarea și sprijinirea legăturilor comerciale, financiare și industriale dintre ambele țări.

*

În acest scop societatea „Iarnik—Bârseanu“ va căuta colaborarea cu societățile similare din Cehoslovacia pentru ca și prin acest mijloc să combată și să contrabalanseze propagandele dușmănoase.

Această societate, care are ca președinte efectiv pe dl Silviu Dragomir, profesor universitar și ca președinte de onoare pe dl consul cehoslovac din Cluj va căuta să-și realizeze scopurile prin toate mijloacele legale de care dispune. Printre aceste mijloace remarcăm: 1) propagarea și răspândirea limbii și literaturii cehoslovace; 2) Tipărirea de cărți și broșuri; 3) Ținerea de conferințe și cursuri referitoare la cultura și viața poporului cehoslovac; 4) Organizarea de excursiuni, congrese, șezători, petreceri, etc.; 5) Inițierea unei mari săli de lectură și a unei biblioteci, și în fine, strângerea de date statistice.

Această societate româno-cehoslovacă care

și va începe activitatea zilele acestea a hotărât cu unanimitate ca în caz de desființare a ei, averea întreagă a societății să treacă sub formă de donație „Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român“ din Sibiu.

*

Muzenl școlar național. Societatea „Tinerimea română“ a cărei activitate e cunoscută din concursurile pe care le ține în fiecare an între elevii tuturor școlilor secundare din țară e inițiativa unei opere care va da îmbolduri noi activității școlare din partea elevilor.

Ea va iniția în curând un muzeu școlar național, care va cuprinde cele mai bune lucrări de toate categoriile ca: teme scrise din diferite obiecte, hărți geografice, desemnuri, lucru manual, ierbare, colecții de minerale etc. ale elevilor din toate clasele învățământului primar, secundar, normal și seminarial.

O secție specială va cuprinde lucrările studenților universitari ca: conferințe, disecții etc.

Pentru strângerea materialului privitor la învățământul primar, secundar, normal și seminarial societatea „Tinerimea română“ a hotărât să reție pentru acest muzeu lucrările premiate cu prilejul concursurilor anuale. Se vor alege cele mai bune din lucrările de desen, lucru manual, geografie, compoziție etc. cari vor fi prezentate cu ocazia concursului anual ce se ține la București.

În acest scop directorii de școli sunt rugați a trimite cu elevii care se vor prezenta la concurs anul acesta lucrările școlare mai de seamă din orice categorie, pentru a fi expuse la muzeul școlar.

Insemnări mărunte.

Duminecă în 2 crt. în biserica parohială s'a deschis Sinodul Eparhial din Cluj de către P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan, fiind prezenți cea mai mare parte a deputaților sinodali.

În ziua IV-a a Sinodului, după vorbirile dlor Sextil Pușcariu, Ion Mateiu și G. Bogdan-Duică, sinodul a adus importanța hotărâre de a se renunța la școlile confesionale, trecându-le statului.

Învățământul confesional religios va reveni și pe mai departe bisericii; edificiile școlilor vor fi închinat sau vândute Statului, iar din sumele încasate din aceste vânzări și închirieri se va constitui un fond pentru activitatea socială a bisericii de care s'a vorbit în ziua precedentă.

*

Ministerul instrucțiunii publice a răspuns la protestul școlilor evanghelice și reformate ungu-rești împotriva introducerii limbii franceze, arătându-le că menține hotărârea anterioară de a introduce încă în acest an școlar limba franceză în locul celei engleze.

Printr'o adresă trimisă acum autorităților confesionale reformate din Ardeal, ministerul cultelor a repetat ordinul dat nu demult cu privire la interzicerea de a se cânta în bisericile ungurești „Himnusz“-ul Ungariei.

Ordinul a fost repetat din cauza că multe dintre bisericile reformate n'au respectat interdicția anterioară, continuând să sfideze statul și prin cântarea imnului Ungariei și prin nerespectarea ordinului ministerial.

Dispozițiunea a venit la timp, pentru că după dese constatări, bisericile ungurești au devenit un refugiu al provocațiilor la adresa României.

*

În zilele de 27, 28 și 29 Mai a. c. (Rusaliile și Sf. Treime), va avea loc la Galați congresul anual al Ligii Culturale.

Pe lângă lucrările congresului vor avea loc conferințe și concerte și se va face deschiderea expoziției regionale de artă națională din Galați.

Congresul va sfârși cu o excursie de studii la Ismail, Chilia-Veche, Vâlcov și Cetatea-Albă.

*

În urma intervenției dlui Prof. univ. Racoviță pe lângă guvernul francez, s'a trimis societății studenților în medicină din Cluj peste 100 volume de cărți didactice în valoare de 30.000 Lei.

*

De Ministru Mărzescu în urma intervenției dlui profesor Universitar Racoviță a aprobat suma de 100.000 de lei pentru Biblioteca din Cluj, în scopul cumpărării de cărți pentru muncitori.

*

A murit în Baia-Mare, bătrân și sărac, poetul ungar Carol Révai, traducătorul lui Coșbuc, Eminescu și Goga în limba maghiară.

*

În ziua de 15 Aprilie, a avut loc la Oradea-Mare, reorganizarea secției „Astra“ din acel oraș. A fost ales ca președinte de Dr. Aurel Lazăr iar ca vice-președinți dl Iacob Radu și protopop Andreiu Horvath.

*

În zilele de 26—30 Maiu va avea loc la București congresul general al profesorilor de geografie din toată țara.

*

Direcțiunea Institutului de istorie română de pe lângă Universitatea din Cluj, aduce la cunoștință că premiul pentru anul acesta (1923) este de Lei 6000 (șase mii) și se va da pentru cea mai bună lucrare cu subiectul: „Acte și documente privitoare la Procesul Memorandului“ (cu o scurtă introducere istorică). 1. Din Arhiva Comitetului național. 2. Din Arhiva Curții de jurați din Cluj. 3. Din arhivele particulare ale foștilor membri ai Comitetului și frunțași ai vieții naționale. 4. Din presa română. 5. Din presa

străină (din țară și afară). 6. Din Arhiva Ministerului de Externe al fostei monarhii austro-ungare (dacă va fi cu putință).

*

Ministerul instrucțiunii publice prin ordinul 26.609 a pus în vedere tuturor învățătorilor și profesorilor unguri dela școlile de stat, ca până la data de 1 Septembrie a. c. să învețe românește. Ei vor avea de dat la vară examene din limba și literatura română, din istoria, geografia și constituția României.

Acei dintre ei cari nu vor satisface dispozițiunii ministeriale, nu vor fi lăsați în post.

*

La T.-Severin, unde se retrăsese de câțiva ani, după ce a ieșit la pensie, a murit Dimitrescu-Iași.

Fost profesor la facultatea de litere din București, fost mulți ani în șir rector al Universității din Capitală și director al Seminarului pedagogic, Dimitrescu-Iași a fost una din mințile cele mai scânteietoare și a avut un mare, admirabil talent oratoric. Scria rar, dar lucrările lui — puține la număr printre cari cea mai remarcabilă e „Criza morală“, alături de „Două morale“, și raportul asupra modificării legii învățământului (Dimitrescu-Iași a fost raportorul vestitei legi a lui Haret) — erau dozate de cugețare amplă, vie și redade cu minunată vervă convingătoare.

*

Consiliul dela conducerea mănăstirii Cernica, a cărei clădire principală a căzut pradă flăcărilor mistuitoare, cauzând pagube de câteva milioane, a hotărât a apela la dărnicia credincioșilor ca să-i sară în ajutor cu orice obol bănesc.

Rugăm și din partea noastră pe toți cei cu dare de mână, să contribuie cu cât vor vrea la restaurarea acelei mănăstiri.

Orice persoană poate lua inițiativa în cercul său a strânge ofrande, care apoi se vor vărsa la Mitropolia din București.

*

„Oficiul Național de Educație Fizică luându-și sarcina de a îndruma pe cale științifică regenerarea poporului nostru precum și pregătirea sa în scopul de a sprijini mai mult apărarea țării și de a înlesni reducerea termenului de serviciu militar a decis a face să apară ca organ oficial un „Buletin al Educației Fizice“ care va apare lunar în doua ediții: prima ediție științifică adresată păturei culte de la orașe și a doua va fi o ediție de popularizare pusă la îndemana populației din comunele rurale. Având în vedere scopul ce se urmărește cu aceasta publicațiune, Ministerul o recomandă spre abonare membrilor corpului didactic comitetelor școlare și elevilor școalelor.“

„Banca Invățătorilor“

Către Domnii acționari ai „Băncii Invățătorilor“ Societate Anonima, Cluj.

În conformitate cu §-ul 5 din statutele Băncii Invățătorilor s. a. Cluj, rugăm pe această cale pentru prima oară pe următorii Domnii acționari să-și achite restanța din Capitalul subscris la „Banca Invățătorilor“ s. a. Cluj.

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
1	Cahan Izidor, Gilău	900.—	4	207	Silviu Glava, Șesuri	225.—	1
4	Iancovicii Nicolae, Sibiu	1000.—	5	208	Ioan Fodor, Curechiu	225.—	1
12	Stefu Ersilia, Arad	225.—	1	209	Ioan Oancea, Zadrapti	225.—	1
13	Lipovan Maria, Arad	225.—	1	210	Radu Draia, Criștior	225.—	1
14	Nedelcu Maria, Arad	225.—	1	211	Azarie Circo, București	450.—	2
16	Barna Florica, Arad	225.—	1	216	Ioan Rusan, Ohaba	225.—	1
17	Timiș Elena, Borșa-Maramureș	100.—	1	217	Ioan A. Damian, Roșia de secaș	1125.—	5
28	Ioan Roșca, Rogojel	225.—	1	519	Corneliu Vodă, Buteni	1125.—	5
75	Ilie Voștinar, Boros-Ineu	222.—	1	220	Vasiliu Drincu, Buteni	225.—	1
77	Pavel Palfi, Boros-Ineu	225.—	1	221	Alice Koczka, Buteni	675.—	3
82	Dr. Partenie Barbu, Cluj	1500.—	10	222	Mihaiu Mihuti, Chisindia	675.—	3
88	Francisc Mihály, Nădrag	225.—	1	223	Nicolaie Peia, Chisindia	575.—	3
89	Iulian Pagubă, Socodor	225.—	1	224	Petru Perva, Buteni	225.—	1
91	Ioan Caba, Socodor	225.—	1	225	Nicolaie Sirca, Joia-Mare	125.—	1
92	Cornel Mureșan, Socodor	225.—	1	231	Ioan Cosma, Buteni	225.—	1
93	Brutus Gombos, Socodor	225.—	1	233	Alexandru Tiboc, Budus	225.—	1
96	Nicolae Lupu, Sebeșulsăsesc	600.—	3	235	Alexandru Negrea, Ruștior	50.—	1
97	Ioan Vulcuțin, Șepeșulsăsesc	400.—	2	238	Martin Takács, Tg.-Mureș	225.—	1
119	Nagy Árpád, Ormenis	175.—	1	236	Nicolae Janul, Șieul-Mare	50.—	1
120	Osváth Anna, Ormenis	350.—	2	239	Maria Bodo, Tg.-Mureș	175.—	1
121	Török Ferenc, Ormenis	175.—	1	241	Stefan Györi, Tg.-Mureș	175.—	1
122	Iorgu Anton, Sighișoara	350.—	2	242	Maria Gherasim, Tg.-Mureș	175.—	1
125	Petru Poenariu, Mericina	200.—	1	245	Ioan Moldovan, Tg.-Mureș	175.—	1
131	Vasile Bucșa, Zlatna	400.—	2	246	Augustin Chifor, Tg.-Mureș	225.—	1
136	Aurora Sangeorzan, Belin	200.—	1	252	Nicolae Crețu, Rășinari	450.—	2
137	Constantin Dedi, Belin	200.—	1	253	Bucur Sasu, Rășinari	450.—	2
138	Aurelia Borcoman, Cohalm	225.—	1	265	Nicolae I. Suci, Tg.-Mureș	200.—	1
139	Nagy Géza, Belin	225.—	1	269	Const. Trifa, Certege	225.—	1
140	Pál Tivadar, Belin	225.—	1	271	Sabin Ioanette, Bistra	450.—	2
141	Kis György Jenő, Belin	225.—	1	276	Ioan Stroia, Dămbău	450.—	2
142	Tana Jolán, Belin	225.—	1	277	Iuliu Pop, Cucerdea-Română	350.—	2
144	Ioan Crișan, Pâncota	225.—	1	278	Teodor Petri, Hundorf	900.—	4
150	Efrem Moldovan, Pecica	875.—	5	281	Mihailă Socaciu, Bachnea	150.—	1
151	Gheorghe Imbroane, Pecica	200.—	1	291	Ioan Tanase, Sibiu	225.—	1
154	Dimitrie Tigu, Pecica	200.—	1	299	Aurel Bortan, Slimnic	225.—	1
156	Petre Dan, Sighișoara	225.—	1	301	Vasile Mih, Poplaca	225.—	1
159	Emanuel Scrobote, Zlatna	1250.—	10	302	Ioan Neagu, Poplaca	225.—	1
173	Ioan Lugojan, Nădlac	450.—	2	305	Corn. Blaș, Bandul de Câmpie	350.—	2
174	Gheorghe Petroviciu, Nădlac	450.—	2	313	Alexandru Mureșan, Teolțur	450.—	2
176	Gheorghe Precopaș, Nădlac	225.—	1	314	Aurel Bugnariu, Petrihaza	250.—	4
179	Zacheiu Borcoman, Cohalm	1125.—	5	315	Ioan Mureșan, Salatin	700.—	4
187	Damin Margit, Cluj	200.—	1	320	Simion Pop, Hășdate	450.—	2
189	Alexandru Ghiuruțan Jimborul-mare	225.—	1	321	Virgil Pop, Gherla	300.—	4
190	Ioan Fehete, Zutor	225.—	1	335	Gherassin Sicoe, Sôhodol	1125.—	5
201	Petru Iucicău, Baia de Criș	225.—	1	337	Alexandru Pinte, Schiopi	225.—	1
205	Ioan Micu, Baia de Criș	225.—	1	340	Petru Tomoroagă, Borgotilia	150.—	1
				341	Ioan Huiu, Siria	225.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
343	Ioan Toaniță, Siria	225.—	1	533	Ioan Cocan, Mândra	225.—	1
347	Florica L. Prunduș, Dej	900.—	4	540	Laurențiu Popa, Comăna de jos	225.—	1
348	Ioan Bacociu, Dej	450.—	2	542	Adrian Udriște, Oprea Cârțișoara	225.—	1
349	Gregoriu Neamțu, Dej	900.—	5	543	Gheorghe Turdean, Dejani	225.—	1
350	Adela Baló, Dej	225.—	1	544	Daniță Tețiu, Săsciori	225.—	1
351	Samuil Abraham, Dej	225.—	1	546	Valeriu Recean, Vaida-Recea	225.—	1
353	Nicolae Chifor, Dej	900.—	4	547	Ariton Zăgan	225.—	1
354	Mihailă Echim, Monor	2000.—	10	548	Vlase Iaru	225.—	1
355	Victor Șuteu, Monor	300.—	3	549	Ilie Farago	225.—	1
365	Ioan Anderco, Tuș	100.—	1	550	Izidor Cerghit, Sebeș,	225.—	1
370	Vasile Timbuș, Zălau	450.—	2	551	Galacteon Ganea, Savăstreni	225.—	1
373	Petru Brudașcă, Poeni	300.—	4	552	Zachiu Filip, Iași jud. Făgăraș	225.—	1
374	Gheorghe Danilă, Botiz	450.—	2	554	Ilie Secheli, Voivodenii mici	450.—	2
377	Petru Nagy, Lipoveni	900.—	4	555	Virgil Iosif, Galați jud. Făgăraș	200.—	1
378	Iacob German, Bicsad	2250.—	10	556	Iacob Druga Ludișor	200.—	1
379	Eliza Gr. Ionescu, Sătmar	450.—	2	557	Sofron Popa	200.—	1
381	Ioan Furcsik, Soconzâl	450.—	2	558	Georghe Todorache, Holbav	225.—	1
382	Iuliu Fanea, Trip	450.—	2	560	Axente Judele, Hărseni	225.—	1
383	Demetriu Mureșan, Osvarău	450.—	2	567	Vasilie Jurca, Drăguș	225.—	1
384	Mihaiu Finta, Gherța mică	1350.—	6	568	Nicolae Tiuturca, Beclean	200.—	1
385	Ioan Ieremiaș, Sătmar	1350.—	6	569	Moise Bârsan,	200.—	1
388	Ioan Harsfalvi, Viile Sătmarulni	225.—	1	570	Galacteon Bica, Sâmbăta de sus	200.—	1
389	Gavril Kovács, Viile Sătmarulni	225.—	1	571	Vicențiu Ștefan	200.—	1
392	Ileana Flontaș, Viile Sătmarulni	225.—	1	572	Dionisiu Popa, Mărgineni	200.—	1
393	Iuliu Kalik, Viile Sătmarului	225.—	1	575	Georg Pop, Mărgineni	200.—	1
395	George Zah, Viile Sătmarului	250.—	2	581	Victor Mardan, Sâmbăta de sus	200.—	1
398	Alexandru Flontaș, Ilba	200.—	1	582	Leonte Tauș, Tântari	200.—	1
401	Mihaiu Ziber, Borlești	350.—	2	588	A. Comșa, Comăna de sus	200.—	1
416	Ioan Ghișe, Poiana	225.—	1	589	Vichentie Vlad, Tohanul vechiu	225.—	1
419	Romul Nicola, Gârbova	450.—	2	590	Ioan Pușcariu, Poiana Mărului	225.—	1
425	Ioan Nicoară, Sina	225.—	1	599	Ioan Tămășescu, Tohanul nou	225.—	1
426	Dumitru Ivan, Apoldul de jos	450.—	2	600	Traian Ripescu	225.—	1
431	Ioan Freicu, Cacova	350.—	2	602	Emil Reit, Bran	225.—	1
468	Gheorghe Păcurar, Tilișca	225.—	1	604	Eugen Babeș, Sohodol	225.—	1
469	Ana Miclăușiu, Tilișca	225.—	1	605	Gheorghe Spârchez, Șirnea	225.—	1
477	Elisaveta Rusu, Aciliu	225.—	1	608	I. Berbece, Moeciul de jos-Cheia	225.—	1
479	Petru Cristea, Cacova	225.—	1	613	Moise Ciurea, Fundata	225.—	1
480	Nicolae Simian, Orlat	225.—	1	617	Radu Georgescu, Vistea Infer.	225.—	1
482	Oprea Jogărean, Orlat	50.—	1	619	Ioan Huiu, Găinari	225.—	1
484	Dionisie Dancea, Gurarău	450.—	2	622	G. Clinciu, Moeciul de sus	200.—	1
485	Floriu Manta	450.—	2	630	Nicolae Băcilă, Ucea de jos	400.—	2
486	Nicolae Hanzu	450.—	2	631	Gheorghe Bobanga	400.—	2
487	Ilie Arsenie	450.—	2	633	Ștefan Kiritzescu, București	450.—	2
495	Augustiu Tănas, Orosfaia	225.—	1	642	G. Clinciu, Moeciul de sus	200.—	1
498	Leon Maior, Blaj	4000.—	20	647	Vasile Cucu, Mădăraș	400.—	2
499	N. David, Presaca de Secaș	4500.—	20	650	Nicolae Szilágyi, Petea	250.—	2
501	Nicolae Frățilă, Tiur	1125.—	5	651	Ianiga Vincéné, Sătmar	450.—	2
508	O. Lupescu, Borgo Prund	225.—	1	655	Iosif Nistor, Crucișor	900.—	4
510	Simion Pahone,	225.—	1	656	Petru Stopeiu, Medieșul aurit	800.—	4
518	Solomon Cotta, Tulgheș,	900.—	4	660	Dumitru Oana, Pianul de sus	2250.—	10
520	Tedor Branea	50.—	1	662	Alexandru Duvlea, Sebeșel	450.—	10
522	Ioan Cocisiu, Vad	200.—	1	663	Aron Răurean, Laz	450.—	2
521	Maria Branea, Tulghes	50.—	1	665	Simion Romonișan Pianul de sus	225.—	1
530	Ambroziu Dafin, Feldioara	225.—	1	666	Gregor Badilă, Deal	450.—	2
527	Nicolae Bologa, Făgăraș	50.—	1	667	Teodor Ciuchendea, Sugag	225.—	1
531	P. Tarcea, Streja Cârțișoara	225.—	1	670	Nicolae Stoica, Strugariu	450.—	2
532	Valeriu Boriga	225.—	1	678	Ioan Popoviciu, Harmadia	678.—	1
				679	Simion Ionasiu, Margina	225.—	1
				680	Ioan Popescu, Lugojel	450.—	2
				681	Alexandru Andreiu, Lugoj	125.—	1

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți
683	P. Lădariu, Remetea-Pogănia	225.—	1	913	Ioan Codrean, Zălau	300.—	4
684	E. Ghinescu, Nevoincea-Lighiș	225.—	1	914	Alexandru Pop, Zălau	900.—	4
699	Silviu A. Verca, Sacal	450.—	1	916	Tiberiu Bud, Arduzel	450.—	2
703	Constantin Th. Mica, Feldioara	225.—	1	917	Mărioara Bud, Arduzel	450.—	2
706	Iosif Morariu	225.—	1	920	George Hossu, Mănău	450.—	2
707	Eugenia Morariu	225.—	1	925	Nicefor Ossian, Oarța de jos	240.—	2
709	Ioan Morariu	225.—	1	926	Ioan Buta, Asuajul de jos	450.—	2
710	Maria Morariu	225.—	1	928	Vasile Ștefut, Sălsăg	2250.—	10
718	Toma Mihaiu, Tălmăciu	450.—	2	930	Gavril Drăgan, Odești	225.—	1
720	Ioan Popa, Vidacutul român	450.—	2	934	Ioan Lariu, Leleiu	225.—	1
734	Melinda Bene, Tur	225.—	1	935	George Simon, Arghihat	450.—	2
735	Gavril Coroiu	375.—	2	937	Maria Irina Teisz, Ticău	225.—	1
746	M. I. Weihrauch, Nimigea-Ung.	225.—	1	939	Ioan Ghițiu, Guruslău	225.—	1
747	C. P. Borza, Nimigea-Ung.	225.—	1	940	Ioan Rognean, Nașfalău	450.—	2
750	Demetriu Russu, Mocod	225.—	1	941	Margareta Bulyovszky, Nașfalău	225.—	1
751	Gavril Avram, Taure	450.—	2	942	Elena Șikli, Nașfalău	225.—	1
759	Simion Câmpian, Bonțian	1150.—	10	943	Margareta Kovács, Nașfalău	225.—	1
761	Gheorghe Ciungan, Vața de jos	225.—	1	944	Zoltan Szabó, Nașfalău	225.—	1
763	Alexandru Sirca	225.—	1	946	Ioan Heletea, Căuaș	450.—	2
772	Basiliu Poruțui, Cluj	2250.—	10	954	Iosif Varhanielovschi, Ieriu-Chișfalău	225.—	1
775	Victor Barna, Bicz	225.—	1	956	Petru Varhanielovschi, Sudurău	225.—	1
777	Ioan Banyi	200.—	1	957	Iosif Forro, Corund	450.—	2
778	Aloisiu Gergely	225.—	1	958	Andrei Ignea, Chieșd	2250.—	10
784	Ana Gödri, Ghimeș-Făget	450.—	2	960	Ana Boer, Șamșod	225.—	1
786	Trude Krothmar	225.—	1	963	Petru Marchiș, Tășnad	225.—	1
787	Ioan Șendrea	225.—	1	965	Ioan Éllető, Tășnad	225.—	1
818	Maria Halalai, Borsec	225.—	1	969	Petru Marian, Badon	225.—	1
821	Andrei Székely, Imper	200.—	1	972	Valer Vlaicu, Zălau	225.—	1
822	Ella Marton, Iacobenii	175.—	1	973	Dumitru Gozar, Coșeu	225.—	1
825	Beniamin Raduly, Madefalău	110.—	1	974	Bela Makay, Zălau	225.—	1
847	Anton Szalai, Mercuna Ciuc	200.—	1	975	Alexandru Szabó, Zălau	225.—	1
848	Ecaterina Szalai născ. Iablonkay, Mercurea Ciuc	200.—	1	976	Iulia Gulyás, Zălau	225.—	1
854	Bela György, Jigodin	175.—	1	977	Elena Govrik, Zălau	225.—	1
860	Alexandru Gál, Mercurea-Ciuc	225.—	1	979	Victoria Luca, Zălau	225.—	1
862	Romul Boieru	225.—	1	980	Elena Zombori, Zălau	225.—	1
863	Simion Telea	2250.—	10	981	Mihaiu Foriș, Zălau	225.—	1
868	Alexandru Man, Baia-Mare	400.—	2	983	Coloman Pocoli, Zălau	225.—	1
869	Vasile Ghevre, Blidar	450.—	2	984	Carol Biró, Zălau	225.—	1
873	Gavrilă Câmpian, Ocoliş	250.—	2	985	Alexandru Kovács, Zălau	225.—	1
874	Alois Brumat, Acina	450.—	2	986	Veronica Tulbure, Bogdana	150.—	2
876	Luca Ilieș, Baia Sprie	400.—	2	988	Emil Pocola, Bocșa-Română	450.—	2
877	Cezar Șurani, Sudești	100.—	1	989	Romni Șipoș, Curiteu	1000.—	10
878	George Dipșe, Surdești	150.—	1	990	Ioan Mureșan, Hossomezzeu	225.—	1
879	Ariton Cherecheș, Baia Sprie	300.—	2	991	Iuliu Gogu, Cizer	225.—	1
886	Rudolf Racoși, Vetîș	150.—	1	994	Ioan Dragoș, Cătălul-Unguresc	400.—	4
888	Iustin Sohorca, Sângeorgiul-Român	450.—	2	986	Nicolae Căpraru, Horvatul-Crasnei	225.—	1
889	Maxim Lupoai, Sângeorgiul-Român	225.—	1	1001	Gavril Galgo, Halmoșd	225.—	1
892	Cornel Nemeș, Cristofiel	450.—	2	1002	Teodor Ilea, Simleul-Silvaniei	450.—	2
893	Alexandru Pațiu, Cernuc	450.—	2	1003	Simion Oros,	450.—	2
899	Teodor Bota, Cernești	225.—	1	1004	Victor Botan,	450.—	2
900	Valeriu Bărbos, Capâlnic-Mănaștur	225.—	1	1005	Valentin Câmpean	225.—	1
901	Ioan Sovrea, Cărbunariu	50.—	1	1006	Ludovic Török	225.—	1
902	Ioan Danciu, Fănață	225.—	1	1007	Iuliu Szentpétery, Simleul-Silv.	225.—	1
906	Alexiu Roman, Măgureni	225.—	1	1011	Petru Tulbure Bogdana	150.—	2
908	Ioan Bârlea, Rușor	225.—	1	1013	Ioan Cioban, Gălgău	225.—	1
912	Dumitru Mărgineanu, Zălau	900.—	4	1016	Ștefan Iluzoni, Nemigea-Românească	900.—	4

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții	No Titlul provizor	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acții
1018	Florian Meteș, Poptelec	450	2	1160	Avram Nini, Micălaca	225	1
1020	Vasile Dobocan, Trainiș	450	2	1161	Valeria Tămaș, Poeni	250	2
1021	Augustin Maxim, Tihău	225	1	1162	Onisiu Sasu, Ilva-Mare	350	2
1029	Maria Ionescu, Crasna	50	1	1164	Leonte Leon, Ilva-Mare	175	1
1033	Ladislau Merza, Crasna	225	1	1165	Emilia Leonte, Ilva-Mare	175	1
1036	Nicolae Maxim, Răstolțul deșert	225	1	1166	Gavril Bochiș, Cluj	875	5
1037	Victor Pop, Ceheiu	225	1	1170	Maria Oltean, Cluj	800	4
1038	Ioan Pâțaș, Giumelcis	225	1	1173	Nicolae Pop, Huedin	250	2
1041	Cristina Lango, Vădurele	225	1	1174	Ioan N. Cioban, Porcești	450	2
1042	Alimpiu Precup, Unimăt	400	4	1176	Vasile Teuca, Tinca	375	10
1049	Constatin Pinte, Șumal	450	2	1177	Gavril Dudulescu, Tinca	250	5
1050	Vasile Tomșa, Ip	450	2	1178	Petru Petraș, Șititelic	100	5
1056	George Bodea, Galpara	450	2	1179	Vasile Olariu, Șititelic	25	1
1063	Traian Lupea, Cugir	900	4	1180	Dimitriu Porumb, Toboliu	25	1
1068	Ioan Sturza, Deuș	75	1	1181	George Moldovan, Tinca	100	2
1071	Alexandru Kabai, Tetiș	225	1	1182	Ioan Chiș, Căuașd	100	1
1075	Ioan Pașcalău, Vișag	450	2	1183	Dimitrie Deac, Cociuba	50	1
1076	Vasile Dobra, Vălcăul-Un- guresc	645	3	1184	Iuliu Leu, Gurbediu	50	1
1077	Ioan Tocaciu, Tăuți	225	1	1185	Ioan Costa, Tăut	100	2
1078	Maria Păiuș, Lona-Săsească	225	1	1186	Rozalia Hajdău, Cociuba	400	4
1079	Ioan Biji, Someșfalău	450	2	1187	Gheorghe Huț, Mocirla	50	1
1080	Dionid Bedeleanu, Sighișoara	1025	5	1188	Florian Cărbunar, Husasău	200	4
1081	Șerban Șerban, Sighișoara	2450	10	1189	Zaharie Boțeu, Șiad	25	1
1082	Elena Patay, Sighișoara	225	1	1190	Ilie Spân, Girișul-negru	50	1
1090	Nicolae Moldovan, Dicio- Sânmartin	350	2	1191	Traian Moga, Petid	100	1
1094	Traian Suteu, Voia	1650	10	1192	Elena Moga, Petid	100	1
1096	Nicolae Bogdan, Ilia	900	4	1193	Nicolae Drincu, Husasău	50	1
1100	Vasile Gostea, Gilău	1350	6	1194	Oprean Lazar, Hășmaș	50	1
1101	Cornelia Dr. Șerban, Gilău	1125	5	1195	Petru Perva, Săc	50	1
1102	Gavril Bogdan, Gilău	1125	5	1196	Vasile Groza, Batăr	50	1
1103	Aurel Goșa, Ormeniș	450	2	1197	Vasile Teuca, Tinca	50	1
1104	Dr. Victor Pop, Gilău	225	1	1198	Ioan Moga, S.-Nicolae Beiuș	150	1
1105	Dr. Ștefan Șerban, Gilău	225	1	1199	Ioan Boțoc, Ucuriș	50	1
1108	Patrichie Rămneanțiu, Timi- șoara	825	5	1200	Silvia Pop, Cheșa	50	1
1125	Constantin Grama, Frumoasa	225	1	1201	Iosif Popa, Archiș	150	1
1126	Elena Miklós, Frumoase	225	1	1202	Alexandru Bota, Beliu	50	1
1128	Maxim Domide, Radna-Veche	900	4	1203	Zenoviu Maghiar, Tagadău	50	1
1129	Ioan Pop, Aghireș	250	2	1204	Ioan Seviciu, Beliu	100	2
1132	Laurean Petruțescu, Orăștie	450	2	1205	Ioan Dan, Spurcani	250	2
1134	Nicolae Botean, Geoagiu	400	2	1206	Iosif Scrofan, Băița	900	4
1135	Nicolae Ignat, Oradea-Mare	1125	5	1207	Adalbert Cadar, Valea lui Mihai	225	1
1136	Gheorghe Uccuic, Sibiu	225	1	1208	Dum. Adalb. Cadar, "	225	1
1137	Lazar Pop Bologna	825	5	1209	Maria Papp, "	225	1
1139	Emil Filepp, Jibău	450	2	1210	Coriolan Borota, "	225	1
1140	Iosif Iakab, Jibău	225	1	1211	Francisc Walner, "	225	1
1141	Ana Sima, Jibău	225	1	1212	Francisc Taar, "	225	1
1142	Maria György, Jibău	225	1	1213	Samuil Blum, "	225	1
1147	Nicolae Bojan, Feleac	125	1	1214	Adolf Roth, "	225	1
1149	Ieronim Candale, Cluj	225	1	1215	Emilia Szöcs, "	225	1
1150	Ioan Văleanu, Cluj	4000	20	1216	Gizella Pálffy, "	225	1
1151	Iosif Teleky, Feneșul-Unguresc	75	1	1217	Vilma Mayercsák, "	225	1
1152	Carol Keresztes, Feneșul- Unguresc	225	1	1518	Ida Kassay, "	225	1
1156	Gheorghe N. Găscă, Soroca	225	1	1219	Aleka Betuker, "	225	1
1157	Iosif Costea, Bistrița	1650	10	1220	Adrian Puticiu, Chishaz	450	2
1159	Ioan Dîrlea, Micălaca	225	1	1221	Petru Tămaș, Abramul Inferior	225	1
				1222	Gheorghe Tinică, Satul-Barbă	225	1
				1223	Ioan Szilágyi, Chiraleu	225	1
				1224	Pantelie Bugariu, Suiug	450	2
				1225	Ioan Miculiciu, Margie	225	1
				1226	Dimitrie Cosma, Marghita	450	2

Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți	Titlul provizor No	Numele acționarilor	Suma restanță L.	Pentru acți
1227	Ludovic Kajdy, Osorheiu	225.—	1	1252	Dumitru Gh. Pașica, Tg.-Jiu	450.—	2
1228	Iosif Boroș, Fughiu	225.—	1	1254	Ioan Micu, Abrud	2220.—	15
1229	Németiné Fekete Gizella, Osorheiu	225.—	1	1255	Traian Nicola, Cîsnădie	650.—	10
1230	Ioan Roșu, Beiuș	200.—	1	1258	Petru Olariu, Orlat	150.—	1
1231	Vasile Caba, S. Lazuri	125.—	1	37	Zanfir Handoca, Cluj	350.—	2
1232	Petru Coroiu, Oradea-Mare	1125.—	5	51	Zaharie Blaga, Pata	250.—	10
1233	Zaharie Moga, Toboliu	225.—	1	160	Olimpia David, Zlatna	125.—	1
1234	Alexandru Iancu, Tărian	675.—	3	162	Augustin Nașcu Z atna	125.—	1
1235	Lițiu Ioan, Roit	1125.—	5	163	Cornel Haja, Sânt-Imbru	125.—	1
1236	Alexandru Fogaș, Gurbești	450.—	2	164	Clementina Domșa, Zlatna	125.—	1
1237	Ioan Popoviciu, Copacel	900.—	4	165	Margareta Barna, Zlatna	125.—	1
1238	Traian Tămaș, Drăgești	450.—	2	356	Ana Ban m. Suteu, Monor	300.—	3
1239	Vasile Voiculescu, Tg.-Jiu	450.—	2	387	Ilarie Beian, Baia-Mare	750.—	10
1240	Preda Pană, „	450.—	2	629	George Gabor, Voila	200.—	1
1241	Victor Georgean, „	450.—	2	653	Isac Kővárri, Sătmar	75.—	1
1242	Victor C. Crădineanu Tg.-Jiu	450.—	2	658	Petru Pop, Sătmar	206.—	4
1243	Ioan I. Căprescu, „	900.—	4	691	Vasile Stamurean, Lugoj	100.—	4
1244	Ioan I. Moldovan, „	350.—	2	723	Mihaiu Gyerkes Odorhei	50.—	1
1246	Gheorghe Corujan, Aschileul-M.	225.—	1	724	Ioan Szabó, Odorheiu	50.—	1
1248	Teodor Ofeț, Turda	500.—	4	725	Aron Gáal, Odorheiu	50.—	1
1249	Aurel Ionuțiu, Zlatna	1125.—	5	731	Carol Hrdnagy, Cristur	110.—	1
1251	Gheorghe Neamțu, Caransebeș	1125.—	5	880	Aurel Cotoțiu, Capnic	225.—	1
				982	Andrei Gulyás, Zălau	225.—	6

Asociația învățătorilor din Ardeal, Banat etc.

Presidiul Asociației către

Presidiile tuturor secțiilor județiene.

În ședința comitetului central al Asociației, ținută la 13 April 1923, pe lângă mai multe chestiuni de la ordinea zilei, s'a discutat și chestiunea congresului, ce se va ține la vară. Avându-se în vedere, ca lucrările și rapoartele destinate congresului să poată fi pregătite cu temeinicie, mai departe — hotărându-se în ședință — și acupându-ne cu ideea editării unui anuar al Asociației, care să fie o oglindă pe cât se poate de fidelă a tot ceea ce s'a petrecut în Asociația noastră în decursul unui an, cu onoare rugăm ca:

1) Presidiile tuturor secțiilor până la 1 Junie a. c. (data ultimă) să înainteze centrului Asociației rapoartele speciale de activitatea secțiilor lor. Acele dintre secții, cari pe anul din gestiune n'au înaintat încă tablou nominal de membrii lor, să-l înainteze necondiționat, căci numai în felul acesta vom putea compune statisticile ce voim a le introduce în anuar.

2) În tablou se va indica presidiul, membrii comitetului central și toți membrii din Secție, după localitatea unde funcționează și calitatea în care se află (inv. titular, provizor, ajutător, tolerat). În mod special se vor arăta membrii delegații în *Consiliul general*.

3) În punctul referitor la activitatea subsecțiilor secțiile vor arăta precis (cu numărul) câte prelegeri populare și tratate practice (lecții de model) s'au ținut pe teritoriul fiecărei subsecții de la congresul anului trecut și până în prezent.

Secțiile cari au înființat biblioteci, să ne raporteze despre starea lor.

ANDREI PORA
v. președinte

GAVRIL ALMAȘIANU
secr. gen. al Asociației.

Posta Administrației.

M. C. Sebeș: Stațiuni balneare cu reducere pentru învățători avem Băile Herculane pentru bărbați și Ocna-Sibiului pentru femei.

I. F. În inventar se va trece momentan ori ce achizițiune făcută pe saina școlii. Când un obiect s'ar deteriora, vinde, ori ar trebui scos din ori ce pricină, inv. director va dresa proces verbal și va nota aceasta în inventar la rubrica „Observări”. Neobservarea acestei formalități atrage după sine răspunderea materială a inv. director. Art. VIII. p. i. No. 3323/1920.

V. L. Învățătoarele dela școlile mixte sunt datoare să predea lucrul de mână femeiesc atât fetelor din clasele lor, cât și celor din clasa condusă de învățătorul — bărbat; în schimb el e dator să predea în clasa respectivei învățătoare, desemnului sau gimnastica.

I. H. Dacă învățătorul înculpat are nedumeriri contra primpretorelui sau primarului care anche-tează, îi stă în drept după primirea hotărârii în termen de 10 zile în cale de recurs a cere Președintelui sfatului școlar înlocuirea lor prin alți suplinitori legali. § 34. Regmt. No. 3323/1910.

A. V. Cel care nu suportă nimic nu este nici el suportat.

Rev. Școlar D.-Sânmărtin. Primit cu mulțumită suma de lei 6400 în abon. pentru inv. din județul D-Voastră.

Aurelia Chindriș Suciul de sus. Întru cât sunteți inv. titl. aveți dreptul la adaosul familiar. Primăria să vă dea un certificat că soțul D-Voastră nu e în funcțiune. Certificatul îl veți înainta Rev. școlar cerând achitarea adaosului fam. dela data Oct. 1922.

C. Sava Craiova. Restanța e pe trecut 75 Lei plus 100 Lei anul acesta.

Teodor F. Chișinău. Al V. congres inv. din Trans. se va ținea la Arad în prima jum. a lunii August.

Radicalistului. Saturn = Fiul lui Uranus și al Vestei, sotul Cibelei și tatăl lui Iupiter, a lui Neptun, al lui Pluton și al lunonei. O făgăduială făcută lui Titan îl silea să-și mănânce copiii îndată după nașterea lor. Cibela isbuti să scape pe Iupiter, punând în locul lui o piatră pe care Saturn o înghiți numai decât. Saturn era zeul timpului. Numele plumbului la vechii alchimiști.

Abonamente achitate pe 1923.

Prin dl Alexanbru Fillmon Rev. Școlar Cluj:
Ion Tulbure Zam Sâncraiu, Ion Neamț Călian, Teodor Bunus Teaca, Ion Câmpian Logig, Alex. Morar Suda-Mare, Victor Coț Sobter, Alex. Bodocan Borșa, George Galoș Tic. Iosif Bodor Nierța, Otilia Gorgan Ciucea, Ion Maghiar Mociu, Iuliu Mureșan Borșa, Ion Corpodean Bonțida, Ion Biji Someșsat, Liviu Olășutean Mănăsturul ung., Romul Giurgiu Aruncuta, Alex. Ghiurușan Jimborul-Mare, Ion Cioca Cublesul român, Gavril Poo Drag, Vas. Dumitraș-Sânmihaiul deșert, Ion Töröc Hida, Vas. Nosa Hida, Maxin Pop Feleac, Aug. Pop Baciu, Ion Sturza Deuș, Ana Marinca Someș-sat, Ion Bercan Geaca, Olimpiu Simu Frata, Onisui Rus Bonțida, Ion Bop Aghireș, Alex. Danciu Dercea, Ion Runcu, Iosif Morcan Apahida, Teodor Runcu Corpade, Lazăr Pop Bologa, George Lung Fildul de mijloc, Teodor Lung Hodiș, Ioachim Pop Feneșul-săsesc, Alex. Contraș Măcișul ung., Vasile Costea Gilău, Ion Hătegan Astileul-Mare, Iuliu German Sărmaș, Alex. Viciu Țagul-Mare, George Bucșa Aștileul-Mic, Zah. Blaga Pata, Ion Rus Dâmb, Ion Cotoiu S. Petru de Câmpie, Emil Porut Aiton, Emil Butnar Archiud, Ion Colcer Suceag, Iacob Morar Archiud, Alex. Demian Uifalăul Tecii, Vas. Dobra Vălcăul ung., Vas. Man Hrasteș, Antonie Dorgo Băița, Alex. Moga Cozma, Virginia Feldrihan Cojocna, Petru Bruoașca Poieni, Nic. Solomon Iegăriște, Grigore Dordai Aiton, Aug. Bidion Ormenișul de Câmpie, Cornelia Serban Ghilău, Emil Necrilescu Ghiurfalău, George Ștefu Cojocna D.-St., Traian Codor Cara, George Prooan Someș-sat, Ludovic Mănasie Sft.-Mihaiu de Câmpie, Eugenia Maior Ognița, Ion Cioloca Sântu, Aug. Tămaș Orosfaia, Gavril Pănican Muerău, Melinte Baciu Jucul nobil, Avram Borșig Molosig, Ion Bențe Ciucea, Aurelia Mărgineau

Teaca, George Tulbure Morlaca, Maria Păiuș Aghireș *câte 100 Lei.* — Nicolae Pop Huedin, Ion Cuihan Huedin, Alex. Ilieș Huedin, Cristina Simu Huedin, Aurel Oltean Turda, Cornelia Hârșan Chimitelnic, George Săbău D. Sănmartin, Nicolae Moldovan D. Sănmărtin, Leonida Vlăsa D. Sănmărtin, Ion Fleșeriu Orăștie, Otilia Andran Hoghig, George Nichită Tăsnad, Ion Roșu Beiuș, Laurențiu Ardelean Supurul de sus, Andreiu Boicru Cohalm, Emil Vodă Ormenis, Bucur Sasu Rășinar, Ilie Oltean Ludoșul-Mare, Ana Savu și Ion Turean Ludoșul-Mare, Moise Domnariu Apoldul de jos, Aurel Barbu Sibiu, Gheorghe Bonda Fofeldea, Ion Dobocan Lechința de Murăș, Petru Vurvara P. Ampoiului, Sima Bârlea Soimuș, Ion Funariu Sântana, Elis. Iancu Cămpeni, Aurel Cicoară Cianul-Mare, Lucreția Stirbau Topârcea, Const. Fântână, Ilie Terchilă Tărtăria, Ion Debelean Tolvăeia, Școala primară de stat Ghilad, Ion Cismaș Firighaz, Ion Vodă Borza, Aurel Bugnariu Petrihaza, Nicolae Stancu Loman, Varga Irimie Cincșor, Iuliu Putici Chisătau, Clement Maxin Diviciorii mici *câte 100 Lei.*

În abonament pe 1923.

George Onac Lugoj, George Medan Baia-Mare, Alois Brumat Aciuna, Patrițiu Palade Cămpeni *câte 75 lei.* Augustin Gavris Cselinta (70 lei). Natalia Germec Salul (69 lei). Elis. Markraf Răcăstie, Școala primară centrala Hunedoara Izidor Dop Sibiu, Lazar Ciorman Bocșa, Petru Russu Brad, A. Recean Feleag, Ilie Cioccean Tusa, Ion Flonta Cristelec, George Rusu Cian, Ion Dragoș Căcelul ung., Ion Simon Bănișor, Școala primare conf. gr. ort. Ghilod, Nic. Fărcaș Vpoldul de jns, Vasile Suta Veisș, Maria Reu Șeini, Catinca Kovács Tresnea, T. Sârbu Armeni, Ilie Nedelca Cribei jud. Caliacia, Iuliu Tăuțan Agris, Ion Mladin Siria, Traian Eebeloc Siria, George Resiga Vidra, George Narița Cămpeni, Ana Nateiu Baia de Aries, Simion Lazar Cucerdea, Emil Mureșan Turdc, Oct. Brânză Hășmaș, Ion Oltean Ooșaga de sus, Ion Perde Hărăștes, George Bălțean Idioara, Andreiu Dragoș Borcut, Școala primară de stat Garceni, Dir. Scol. prim. de stat Ghenciu, Andreiu Stoia Homorod, Dem. Mureșan Gsoarău, Traian Szilágyi Resighea, Vas. Sărăiaș Topârcea, Teodor Ciuchendea Șugag, Const. Trifa Certege, Dimitrie Pruneș Bocșa rom., Alex. Grădinar Santandreuș, E. Mașteiu Cocuș *câte 50 lei.* Școala primară de stat Petrila, Ștefan Bărbos Baia-Mare, Ion Botoș Tetiș *câte 25 lei.*

Anunț.

În curând va apare **prima broșură** din cursul de „Lucrul manual“ al D-lui Traian Florian, profesor la școala normală de învățători din Cluj. Broșura tratează toate îndoiturile de hârtie, cuprinde 45 modele și 200 deseme și o introducere despre importanța și scopul lucrului manual în școală.

Lucrarea este unică în acest gen în limba românească și de o foarte mare valoare pentru întregul corp didactic. Domnul Profesor universitar Vladimir Ghidionescu, apreciind importanța acestei opere, a binevoit a-i scrie o prefață.

Sunt în lucrare și succesiv vor apare următoarele broșuri:

- 1) Tăierea și lipirea hârtiei.
- 2) Inpletituri și țesături în hârtie.
- 3) Lucrări în semi-carton, construirea corpurilor geometrice și cristalelor.
- 4) Diferite obiecte și aparate de intuiție — hărți în relief, etc.

Se proiectează următoarele lucrări:

- 1) modelaj. 2) Lucrări în lemn (sculptură, pirogravură etc.)

Se vor publica și pune la îndemâna corpului didactic, toate lucrările care tratează despre industria casnică și artistică.

Prima broșură se va găsi la Revizoriile școlare județene și la „Librăria Învățătorilor“ — Cluj de unde se poate comanda. Prețul primei broșuri este 20 lei.

ABONAMENTUL ANUAL 100 Lei
UN NUMĂR 5 Lei

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA
LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

Comitetul de redacție :

Andrieu Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori :

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toată lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dlui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dlui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.